REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner. Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf.. Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger. Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 35.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov;
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor.. pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 190.—Anul LXXI. Braşov, Vineri 29 August (11 Septemvrie) 1908.

Din causa sfintei sărbători de mâne, Vineri, ziarul nu va apare până Sâmbătă sara.

Oamenii de paie ai împăcărei.

Multe feluri de schimbări la faţă am văzut în cei patruzeci şi mai bine de ani, de când partidele ungureşti dela cârmă se căznesc să ne împace cu maghiarismul lor violent şi cutropitor. S'au ivit apostoli falşi de toată categoria, oameni slabi, pe cari unii şi alţii dintre guvernanţi îi făceau să îmbete lumea cu apă rece şi să le ţină isonul când predicau frăţietatea ce constă în a săruta varga cu care eşti bătut. Te mirai de unde mai eşiau atâţi cameleoni, cari în momentul dat erau gata să se îmbrăţişeze şi să se sărute cu cei mai înverşunaţi duşmani şi prigonitori ai neamului nostru.

Au defilat în cele patru decenii înaintea ochilor noştrii diferite soiuri de împăciuitori şi mijlocitori sau desmântători şi amăgitori. Unii vorbeau poporului nostru de bunătatea inimei celor ce'l stăpânesc şi-l îndemnau să părăsească pe „popii“, pe „dascălii“ şi pe toţi ceilalţi fruntaşi cărturari ai lor, cari îl „încurcau“ şi „nebuneau“ cu idei scrintite „daco-române“ şi să îmbrăţişeze şi să asculte pe domnii dela „varmeghie« şi pe „deregătorii“ de tot felul, căci aceştia, ziceau, numai la binele şi fericirea lui se gândesc. Aceşti erau cei de pănura lui Moldován Gergely. Alţi oameni cari nu lucrau din interes de a-şi agonisi de la stăpânii lor o coaje de mestecat sau un oscior de ros, ci erau în privinţa materială mai independenţi, dar naivi şi scurt văzători, erau pe deasupra şi ambiţioşi să joace un rol ca împăciuitori. Au făcut şi ei încercări sfătuindu-ne să ne dăm după păr, să ne plecăm capul ca să nu ne taie sabia şi să ne vedem în primul rând de interesele noastre locale, căci la alta nu vom fi în stare să aspirăm.

Au trecut şi comediile de împăciuire aranjate de aceştia, cum trece un vis prost când te culci cu stomacul prea încărcat. Au debutat apoi şi cetele nesfârşite ale oportuniştilor de toate culorile, a căror principiu era de a asigura cu glas tare, că ei nu văd pentru neamul românesc nici un pericol aşa de mare, că de maghiarizarea poporului nu poate fi vorba şi că deci nu-i de lipsă să ne neliniştim aşa de mult faţă cu măsurile guvernanţilor, căci şi aşa nu-şi vor ajunge scopul, deci să căutăm mai bine a fi cuminţi şi a nu-i irita şi mai mult prin purtarea noastră prea energică şi românească.

Intre aceştia este a se număra şi speţia aşa zişilor „moderaţi“ din zilele noastre, cari se oferă de a pune la cale împăciuirea mult dorită, dacă vor fi sprijiniţi şi de cei dela putere în această patriotică lucrare.

Cea mai nouă apariţiune este însă aceea a oamenilor de paie, adecă a acelora, cari sunt gata să servească ori şi în ce moment ca „Strohmani“, pentru a da în vileag prin coloanele foilor ungureşti ideile şi părerile unora dintre cei ce conduc uneltirile cu eticheta „împăciuirei“.

Astfel în zilele ultime cei dela ziarul lui Kossuth „Budapest“ voind să facă iarăşi puţină propagandă de împăciuire între Români pe socoteala Slavilor şi să uneltească astfel pentru a desbina pe Români cu Slovacii şi Sârbii naţionalişti, s'au adresat către unul din aşa zişii „Români“, cari le stau la dispoziţiune, şi l'au însărcinat ca el mărturisindu-se ca Român să aducă la cunoştinţa obştească gândurile şi părerile lor de Maghiari neaoşi.

S'a găsit un Român anonim să facă pe omul de paie al celor dela „Budapest“, şi să scrie că Maghiarii ar trebui să se împăciuiască cu Românii, ca amândoi să se ferească şi apere de Slavism. Gândul acesta n'are nici măcar însuşirea de a fi nou.

Redactorului dela „Budapest“ i-a fost ruşine să scrie şi să subscrie el acel articol, după ce nu e încă uitată, ba se discută mult tocmai acuma frăţietatea ce au legat'o soţii săi koşutişti cu Croaţii şi cu Sârbii la Fiume. Cine i-ar fi putut crede, văzându-l că acuma vrea alianţa cu Românii, ca să omoare împreună pe Slavi?

Pentru fondul jubilar al »Gazetei«.

Sibiiu. 8 Sept. 1908. Ven. D-le Director! Din toată sărăcia mea trimit *5* (cinci) coroane drept prinos fondului jubilar pentru încurajarea primită în „Gazetă“ în calitate de secretar al Reuniunei agricole Sibiiene şi ca president al Reuniunei meseriaşilor lucrând pentru cauzele noastre de interes obştesc. Rog binevoitorul sprijin şi pe viitor.

Dumnezeu vă dea încă mulţi ani şi încoroneze cu succese nizuinţele D-voastră!

Al D-voastră devotat

Victor Tordăşianu,
asesor ref. consistor.

A mai contribuit: D-l *Ioan Muth* învăţător în *Tereheşti*, 1 (una) cor.

Consilii de miniştrii. Apropiindu-se tot mai mult terminul întrunirii delegaţiunilor şi a dietei ungare, miniştrii ungari au sosit cu toţii la Budapesta. Alaltăeri s'a ţinut la locuinţa ministrului Kossuth, care zace bolnav, un consiliu de miniştrii, în care s'au discutat proiectul cheltuelilor comune pe anul viitor.

Mâne sau poimâne se va ţinea un consiliu comun de ministri cu membrii cabinetului austriac în care se vor desbate afacerile, cari stau în legătură cu apropiata deschidere a delegaţiunilor.

Congresul bisericei sârbeşti. Se anunţă din Carloveţ, că Preasfinţia Sa, Episcopul Nicolici al Pacraţului, *a convocat congresul bisericei gr.-or naţionale sârbeşti pe 15 Septemvrie la Carloveţ.* Congresul va lua act despre neîntărirea episcopului Zmejanovici în demnitatea de patriarh şi va pune termin pentru noua alegere de patriarh.

Congresul internaţional al camerelor de comerciu, întrunit în oraşul Praga, s'a ocupat în şedinţa sa de Luni, cu cestiunea elaborărei unei statistici a vămilor. Congresul a adoptat o rezoluţiune, prin care arată necesitatea unei statistici a vămilor, întocmită după o clasificare metodică şi unitară a vămilor, după un plan elaborat de guvernul belgian, care e invitat să numească în acest scop o comisiune care să redijeze un raport, care va fi cetit în congresul viitor.

Delegatul berlinez, d-rul Vogel, a propus ca *să se dea sărbătorilor Paştilor o dată fixă*, deoarece faptul că aceste sărbători n'au o dată fixă, pricinuesc mari pagube comerciului internaţional. D-rul Vogel a fost de părere, ca pentru sărbătorile Paştilor să se fixeze prima Duminecă, care urmează după ziua de 4 Aprilie a fiecărui an. Contele Klamm-Martinici a declarat că la această măsură biserica catolică ar adera numai în cazul când şi biserica ortodoxă ar accepta-o. Congresul a adoptat apoi o rezoluţiune, prin care e de părere, ca să se convoace o *conferinţă internaţională* care să discute modalitatea aplicărei propunerei doctorului Vogel, supunând apoi propunerile ei desbaterilor viitorului congres. S'a hotărât apoi, ca viitorul congres internaţional al camerelor de comerciu să aibă loc la Londra, în anul 1910. Congresul a luat apoi sfârşit.

Interview cu d-l D. Sturdza.

Ministrul-preşedinte român d-l *Dim. Sturdza*, într'un interview acordat, în insula *Norderney*, corespondentului ziarului »*Neue Fr. Presse*«, asupra întrevederilor sale din cursul acestei veri cu bărbaţii de stat ai Europei, a zis următoarele:

»Impresiunea mea este, că barometrul nu arată acum nici un fel de furtună. Evenimentele din Turcia au avut dintr'odată un mare efect: *bandele au dispărut şi nu e mic lucru acesta.* Mie mi-s'a părut întotdeauna că unii arătau prea mare nerăbdare în unele privinţe. Am considerat acordul dintre Austria şi Rusia, în privinţa Peninsului balcanice, drept o potrivită pornire pentru rezolvarea chestiunei, însă ori-cine, gândindu-se bine putea să-şi dea socoteală dela început că n'o să se facă nici o treabă.

»Acordui acesta a justificat multe speranţe însă nu şi himericele aşteptări ale elementelor nerăbdătoare.

»România a legat întotdeauna, cu cea mai mare încredere, interesele conaţionalilor săi din Macedonia de acordul austro-rus şi în acelaş timp de buna sa înţelegere cu Turcia.

»Trebue să sperăm, că un regim turcesc, drept şi strict constituţional, va şti să înlăture nemulţămirile de până acum, însă pe de altă parte nu trebue să ne dedăm cu totul acestei speranţe.«

Sturdza aşteaptă dela Turcia modernizată o sporire a traficului între România şi Turcia şi mari foloase economice pentru ţara sa.

El doreşte cu deosebire ca să circule de mai multe ori vapoarele între Constanţa şi Constantinopol, adecă în loc de două ori pe săptămână vapoarele să circule zilnic între cele două oraşe.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

„Băştinaşul român“

Legendă istorică, dedicată la a 70-ea aniversare a „Gazetei jubilare“, venerabilului ei director şi — iubiţilor ei cetitori. —

V. Darurile lui.

Pe cel vârf de munte înalt
Este-on palat minunat. —
Nu-i palat că-i mănăstire. —
Pentru a lumei pocăire. —
»Băşt. Rom. V.

Pe cel vârf de munte spre soare răsare
Este-o mănăstire cu şapte altare —
De stânci încunjurată cu şapte porţi de fer
Cu şapte turnuri înalte pân' la cer
In ea şapte călugări şi un moş bătrân
Schimbat de sărbătoare cu crucea pe sân,
Iugenunchie moşul la cel dintâi altar

44. Cetind dintr'o carte de mărgăritar. —
Ard făclii în sfeşnici de marmoră albă, —
Fumul de tămâie se înalţă-'n grabă
Clopotele sună cu înduioşare
Ducând veste a despre-o sărbătoare mare.
Mare sărbătoare de reînviere
De sfântă bucurie şi de mângăiere
Buciumul răsună 'n tainici glăsuiri
Se deschid porţile sfintei mănăstiri. —
Şi-'n şapte părţi curge, curge ne-'ncetat
Poporul în haine de praznic îmbrăcat. —
Fie-care duce-'n mână o făclie
Ce-i străluce faţa cu o rază vie.
Fie-care duce către ţeară-'n jos

45. In suflete şi-'n inimi câte-un dar frumos
Sonor cântă poporul şi ţeara serbează. —
Soarele surâde cu ferbinte rază. —
Codrii munţi şi dealuri saltă-'n veselie
Să leagănă holda pe'ntinsa câmpie. —
Aşa curg milioane, bărbaţi şi femei
Pacea pe de laturi pacea între ei, —
Duc din mănăstire fie-care-'n braţă:
Credinţă, iubire şi vecinică speranţă, —
Iar sub ceriul liber pe munţi şi câmpii
Răsună tăria în glas de ciocârlii. —
Colo vin oştenii cu-alor negre plete
Cu săbii şi topoară 'narmaţi cete-cete
Şi cântând în imnuri se duc la hotară

46. Să apere crucea şi sfânta lor ţară. —
Ţara lor ferice, ţara lor frumoasă
Ţară cu munţi de aur cu câmpii mănoase
Ţara lor cu zine şi cu feţi-frumoşi
Cu oacheşe fete şi feciori drăcoşi. —
Colo merg bătrânii cu-alor albe plete
Peste frunţi-ei poartă o cunună verde
Şi c'un plug de aur trag o brazdă lungă,
Lungă fără capăt peste şeş şi luncă
Şi brazda ca-un munte rămâne-'n urma lor
Ca nouă miezuină vechiului ogor. —
Peste toată ţeara preoţi jertfesc l'altare
Căci neamul are praznic, sărbătoare mare.
Cei şapte călugări în sfite 'nbrăcaţi

47. Es din mănăstire, trec peste Carpaţi
In cântec de irmoase, se duc pe-aripi de vânt
Să-'n tâmpine-un Craiu mare ce vine pe pământ:
Pe cap coroană poartă de flori roşii de mac
Cu rază-i scris pe dânsa: *al douăzecea-Veac!*
Moşneagul să scoală încet dela altare.
Ea buciumul şi cartea de mărgăritar. —
Porţile le'-închide cu un deget mic
Şi de pază pune un »Trăznet« voinic. —
Coboară-'n jos la ţară pe aripă de nor
La neamul ce'l aşteapă cu atâta drag şi dor: —
Aici surâde viaţa cea fermecătoare
Prin sat, pe vârf de munte pe şeş şi pe ogoare
Se leagănă doina în faţă şi-'n dos

48. Şi fluerul răsună cu glasul lui duios.
E fericită ţara şi satul şi oraşul
Aicea roata vieţii şi-a regăsit ogaşul. —
Frumos, în bucurie trăeşte-acum poporul
In brazdă este plugul şi sămânat ogorul.
Pe străzi, pe drumul ţării, vin merg cară cu boii,
Şi se umflă Lae suflând în foc cu foii,
Cumplit să izbeşte barosu-'n nicovală
In rând frumos vin pruncii cu cartea dela şcoală. —
Ear când e pe coalea de soare scăpătat:
Turme cu talange într'una curg spre sat.
Din luncă vin pluguri cu câte patru boi.
Ciobanii trag hora din fluer şi cimpoi,
Munţi, dealuri răsună la a doinei vers
Viaţa fericită-i pe munte şi pe şeş. —

Şi mulţi bătrâni s'adună la mijloc de sat
Ca să ţină statul — după adăpat.
Şi vin secerătorii cu spicele de grâu
Şi zinele de fete cu secerea la brâu
Cu flori în cosiţe, la gât cu viorele
Cu ochii ca mura, cu buze ruminele,
In mândra grădină bogat roditoare
Răsună un cântec de priveghitoare
Până mama mulge vacile pe rând
Pisica-'n două labe aşteaptă mieunând. —
Şi cânele-o priveşte cu un vădit dispreţ,
Intre găini cocoşul să-'n toarce semeţ. —
Şi şede moşneagul, pe talpa căsii veche
Il prind în jur nepoţii de păr şi de ureche
Căci ori-ce poveste nu le place lor,

50. Zic smulgând-ui barca albă de fuior.
Căci nici decum alta, nu ascultă ei
Ci numai povostea cu *şeptez eci de smei*, —

»Dobândisem dela sultan oare-cari concesiuni pentru conaționalii noștri din Macedonia, cari, fie zis în treacăt, formează un element de ordine și bogăție. Prin sprijinirea românilor macedoneni, Turcia ar fi în câștig, deoarece noi nu suntem șoviniști în Macedonia«.

*

Sturdza pune preț pe faptul că *România nu e considerată ca Stat balcanic, ci ca Stat Dunărean.* El arată jertfele mari bănești pe cari România le-a adus și le aduce pentru a face din Dunăre o plăcută arteră de comunicație, un fluviu de prosperitate și cultură.

»Insă în fruntea tuturor grijelor și sforțărilor noastre — a adaogat d-l Sturdza — trebue să punem *chestiunea agrară.* E de neapărată nevoie să facem puternică și independentă țărănimea română.

»Sper că ultimele legi, pe cari le-am pus în vigoare în timpul din urmă, ne vor duce la acest rezultat. Chestiunea agrară e pentru noi o cestie națională prin excelență. Ea are și o influență decisivă asupra desvoltărei armatei noastre. Avem țărani proprietari a două părechi de boi, cari de-abea pot să-și câștige hrana zilnică.

Aceasta trebue să se schimbe.

*

Veni vorba și despre *tratatul comercial dintre Austria și România.* Sturdza zise:

»In ambele părți există cele mai bune intențiuni pentru a se ajunge la o bună învoială. In spiritul acesta a decurs și convorbirea mea cu Aerenthal la Semmering. Cred că greutățile vor fi învinse. Iar dacă vor veni în discuție chestiuni prea dificile, se vor trece peste ele la altele mai ușoare«.

Primul ministru vorbi apoi despre alte chestiuni pendinte între România și Austro-Ungaria, cum de pildă aceea a convenției de pescuit cu Ungaria și aceea a regulărei frunțariei din spre Bucovina.

Sturdza a vorbit apoi *despre Regele Carol*, spunând că și-a câștigat merite neperitoare în fața țărei.

»Când a venit la noi, nu aveam nimic (?!) Au trebuit să se facă toate dela început: șosele, căi ferate, porturi, școale și o armată, care a dobândit stima lumei. Toate astea s'au făcut prin inteligența și activitatea regelui nostru, care are o colosală forță de muncă«.

In privința sănătății regelui, primul-ministru a zis că, deși nu e nimic îngrijitor, totuși Regele, în vederea etății Sale înaintate, trebue să se cruțe.

»Regele e în al 70-lea an al vârstei și sperăm că o să fie încă mult timp păzitorul țărei noastre«.

Serbările dela Oravița.

D-l P. *Locusteanu*, redactor la ziarul »Voința Națională« din București, apreciază în următorul mod importanța serbărilor culturale, ce s'au ținut zilele trecute la Oravița cu prilejul adunării societății pentru crearea unui fond de teatru român:

Serbările dela Oravița s'au sfârșit așa după cum s'au început; spre mulțumirea tuturor. Și nu vorbim numai de mulțumirea materială, de acea mulțumire isvorâtă din confortul larg, ce Orăvițenii s'au îngrijit să ofere oaspeților lor. Și nici la rezultatele financiare realizate cu acest prilej de societatea pentru crearea unui fond de teatru românesc în Ungaria nu ne gândim în acest moment. Gândul nostru se înalță mai sus: la mulțumirea sufletească stârnită de manifestațiile culturală-artistice dela Oravița. Și aceasta mulțumire a fost deplină. De aceea considerăm serbările, cari au provocat-o, ca un moment luminos și înălțător în viața fraților noștri de peste munți, — pentru că momente înălțătoare sunt acele fulgerătoare clipe în cari se simt mulțumite sufletește popoarele veșnic nemulțumite din punct de vedere național.

Dar însemnătatea serbărilor dela Oravița nu constă numai în motivul lor sufletesc. Aceste sărbări au o deosebită importanță mai întâi din punct de vedere culturalo-social. Am putut vedea cu acest prilej, că cel puțin în ceeace privește Banatul, svonul celor »două culturi« e cu desăvârșire neîntemeiat. Cultura românească este una și aceiași în acest bogat ținut locuit în majoritate de români. Și unitară este această cultură nu numai în esența ei, exclusiv și profund națională, dar și în tendințe. Dovadă: petrecerile organizate cu prilejul adunărei dela Oravița. La toate aceste petreceri au luat parte și țăranii și reprezentanții clasei conducătoare.

Și amândouă aceste două elemente au luat parte egală. Țărănimea n'a format numai decorul de paradă. Nu! Ea s'a manifestat în acelaș rând cu orășenii și târgoveții. Manifestațiile ei au fost primite cu dragoste și admirație, cu respect și mândrie. Iar țăranii, la rândul lor, ascultau cu înțelegătoare luare aminte cuvântările pline de sfaturi folositoare ale conducătorilor lor. In toată aceasta atitudine se vede limpede, că acelaș fir leagă pe săteni și orășeni; că manifestațiile culturale au în primul rând tendința de a conserva cât mai puternică și a o înoda din ce în ce mai trainic legătura culturală dintre »inteligință« și originea ei.

Suntem fericiți, că am constatat această tendință la frații noștri de peste munți. Pentrucă poporul care a înțeles, că trebue să se depărteze de origina lui și, că e dator sa se desvoalte potrivit originei și în legătură cu ea, — acel popor își asigură o puternică rezervă de energie și rezistență națională, la care se poate gândi cu încredere în vremuri de grea încercare.

Dar serbările dela Oravița ne-au mai învățat ceva: ne-au învățat ce mare preț pun popoarele lipsite de Teatru Național pe această puternică armă de rezistență și conservare națională și de ce sacrificii sunt ele capabile pentru cucerirea acestei arme.

Caci de patruzeci de ani aproape, frații noștri de peste munți luptă, însuflețiți de un curat și vrednic de laudă idealism, pentru crearea unui teatru românesc. In această scurgere de vreme ei au făcut foarte mult: au popularizat ideea și au stârnit un curent favorabil acestei idei în massele compacte ale poporului. De sigur că aceasta a fost partea cea mai grea a întreprinderei.

Astăzi aproape toți Românii din Ungaria așteaptă cu vie nerăbdare alcătuirea primei trupe de teatru serioase românești, pentrucă ei știu că teatru este forma superioară a petrecerilor înălțătoare, la cari pe de-o parte sufletele se scutură de neplăcerile banale ale vieței prin mijlocirea și sub imperiul impresiilor multe și puternice ce le sguduie și unde, pe de altă parte, omul poate veni în contact cu viața materială, cu idealul pe care zilnic noi il nesocotim, îl uităm. Dar Românii din Ungaria mai așteaptă încă ceva dela teatru: crearea unui templu pentru curățirea, conservarea graiului strămoșesc adevărat, ridicarea unui amvon, de pe care să răsune numai glasuri în stare de a face să vibreze puternic simțul național.

De aceea frații noștri din Ungaria vorbesc cu sfințenie de teatru. De aceea ei se simt jigniți ori de câte-ori văd, că scena se pune în serviciul unor piese cari, atât prin tendințele lor cât și prin forma lor artistică, sunt departe de a răspunde așteptărilor ce ei au pus în teatru.

Această pregătire a poporulu pentru teatrul adevărat, este opera societății de fond pentru teatru românesc. Dacă până azi această societate n'a isbutit să creeze teatrul, ea a creat ceva mai mult: necesitatea naturală a unui teatru, siguranța că dacă teatrul se va întemeia, el va găsi putere de viață în dragostea înțelegătoare a poporului pentru el. Aceasta este tot ce se putea face mai temeinic pe acest teren. Pentrucă, e știut, operele sănătoase, menite a trăi, nu sunt rezultatul unor artificialități, ci produsul necesităților inexorabile firești și bine înțelese.

Jubileul lui Tolstoi.

Eri s'au împlinit 80 de ani dela nașterea marelui scriitor și cugetător al poporului rus, Leo Nicolaevici Tolstoi. Deși sfântul sinod al Rusiei, care a excomunicat pe Tolstoi din sânul bisericei pravoslovnice pentru scrierile sale contrare spiritului bisericei ortodoxe, a provocat printr'o circulară pe toți membrii bisericei ortodoxe să nu ia parte la sărbătorirea lui Tolstoi, totuși poporul rusesc și împreună cu el numeroase corporațiuni științifice și literare din streinătate s'au grăbit să aducă marelui cugetător al lumei omagiile lor sincere.

Contele Leo Nicolaevici Tolstoi s'a născut la *Iasnaia Poliana*, în guvernamentul Tula, la 28 August v. 1828. Rămas orfan de timpuriu, și-a făcut educația în primii ani de tinerețe, în casă cu diferiți profesori. Fire timidă, ascundea cu totul viața lui lăuntrică de priviri străine, viață care contrasta cu cea exterioară de student, „plină de dueluri, orgii și joc de cărți“. Aceasta o spune el însuși în „Amintirile lui din copilărie și adolescență“, cari i-au creat renumele european.

In 1847, Tolstoi părăsi universitatea și se decise a se instala definitiv la Iasnaia-Poliana, cu scopul de a fi folositor țăranilor, dar întâia lui încercare de viață la țară nu i-a isbutit.

In 1851, plecă în Caucazia, unde fu numit subofiçer de artilerie. Prima lui operă, »*Copilăria*«, a fost scrisă și publicată în 1852 sub inițialele L. T. El a fost sprijinit moralmente foarte mult, în epoca aceea, de un alt mai mare scriitor rus Turghenieff, care, deși nu avea raporturi destul de prietinești cu autorul, îi recunoștea un mare talent, împreună cu Nekrasov, care de asemenea il încuraja foarte mult.

Tolstoi s'a distins în răsboiul din Crimeea la Sevastopol și a fost numit comandant de divizie. După răsboi Tolstoi s'a stabilit pentru o perioadă de timp la Petersburg și a scris pe rând: »*Tinerețe*«, »*Doi husari*«, »*Cazacii*«, »*Invazia*«, „*Sevastopol*«, etc.

In 1858, Tolstoi plecă în străinătate și vizită Elveția, Franța și Germania, unde scrise: »*Lucerna*«, »*Albert*“, »*Trei morți*«.

El se întoarse în Rusia ceva mai înainte de a se fi început mișcarea emancipărei robilor. El înființa la Iasnaia Poliana o școală model pentru țărani, o revistă pedagogică și fu 'n același timp judecător de pace. In 1862 se însură și în această viață de familie „potolită și pacinică“ scrise el: »*Răsboiu și pace*« (1864—1869), tablou al Rusiei în vremea răsboaielor lui Napoleon și »*Anna Karenina*« (1873—1876), istorisire de adulter, în care încep să se vadă germenii ideilor lui viitoare.

Dela 1874. spiritul lui Tolstoi întră într'o fază cu totul particulară. El trece printr'o puternică criză morală, pe care a povestit-o el însuși în »*Spovedania mea*«, (1879—1882) și atunci părăsește lumea, se apucă de plugărie, de munca cu mânile și renunță la toată averea lui. De atunci, Tolstoi n'a mai părăsit Iasnaia Poliana. Dar munca manuală n'a înfrânt pe cea intelectuală. El a scris în epoca aceasta: »*Stăpân și slugă*«, »*Sonata Kreutzer*«, »*Puterile întunerecului*«, o piesă în cinci acte, »*Inviere*«, »*Ce i arta*«, apoi un mare număr de povestiri populare, opere filozofice și morale.

In Februarie 1901, sinodul rusesc *a excomunicat* pe Tolstoi ca eretic și ateu.

O ultimă lucrare a marelui romanciar și publicist rus e protestarea lui: »*Nu mai pot tăcea*«, împotriva crimelor comise de autocrație, care condamnă zilnic la moarte zeci de țărani și revoluționari.

Tolstoi e considerat ca unul din cei mai puternici romancieri din a doua jumătate a secolului al 19-lea. El excelează în evocarea trecutului vieții naționale, în zugrăvirea, printr'o fericită alegere de detalii caracteristice și pitorești, a moravurilor și sufletului poporului rusesc. El dă viață nu numai eroilor săi, ci și personagiilor secundare și mulțimei.

Ca teolog. a căutat să se apropie de ceeace a considerat el că e creștinismul primitiv. Studiul evangheliilor l'a făcut să descopere că toate preceptele evanghelice se reduc la câteva maxime foarte simple și astfel a devenit un sectar. In legătură cu aceste idei, Tolstoi a ajuns la concluzia că civilizația actuală e falșă și filosofia naturală îl reclamă ca pe unul din protagoniștii ei.

Tolstoi cântă pretutindeni *natura*; în această privință operile lui poartă pretutindeni aceleași caractere esențiale: sinceritatea și realismul.

STIRILE ZILEI.

— 28 August v.

Maj. Sa Monarchul a sosit alaltăeri la Budapesta, unde cu scurte întreruperi va sta o lună întreagă. Primirea ce s'a făcut Maj. Sale la sosirea sa în Budapesta a fost strălucită. Mii de oameni au eșit spre întâmpinare, însoțindu-l cu însuflețite urale până la castelul imperial din Buda. După știrile cele mai nouă Maj. Sa este deplin sănătos. In 15 Sept. va pleca la Vesprim pentru a participa la manevrele cele mari, cari vor fi conduse de astădată de moștenitorul tronului Francisc Ferdinand. După manevre Maj. Sa se va întoarce la Budapesta, de unde va merge apoi pe câteva zile la Gödöllö.

Incepând cu ziua de 21 Sept. Maj. Sa va acorda audiențe generale în castelul din Buda.

Și cu mănăstirea cu șepte altare —
Cu spada și cartea de mărgăritare, —
Cu moșnegi și veacuri și cu câte alte —
Ori să le cetească — minunata carte:
Cea scrisă cu spada pe un sfânt altar
Cartea minuntă de mărgăritar.
Cartea care-i scrisă cu slove de foc
Trecutul națiunei, fără de noroc. —
Și cetește moșul nepoților să-'nvețe
Din cartea cea c'o sută și patruzeci de fețe
Cartea care-i scrisă prin un sfant fior:
A neamului mărire, a lui viitor! —

51. Și cetește moșul cartea minunată
Și-ascultă nepoții c'urechia încordată!
Și cetește moșul cu barba de-argint
Și-ascultă tot satul la al său cuvânt
Și cetește moșul cu un vers duios,
Isvoare de lacrimi curg pe barbă-'n jos.
Și cetește moșul mereu tot cetește
Și regina nopții toată-'ngălbinește —
Stele strălucie jos pe pământ ploauă
Și acoper cartea cu un julj de rouă
Cartea care-i scrisă cu spada pe altar
»*Cartea vieții noastre*« de mărgăritar.

Lugoj 1908. In ziua de Sf. Ilie.

Ioan Rodina

Întârziat.

Unde's florile
Priveghitorile?! —
N'ai așteptat,
N'ai așteptat
Vară iubită tu n'ai așteptat:

Pe bancă sub nuc
Cântări să'ți aduc,
Tu'n taină să'mi spui
Ce nimenui spui
In noapte cu lună tu basme să'mi spui.

Bietul nuc moare.
Flori de cicoare
V'ați irosit,
V'ați risipit,
Visele mele cu voi au murit.

Teii se scutur.
Nice un flutur.
Unde ați plecat,
Unde-ați plecat?
Vară iubită unde-ai plecat?!

Morții'n grădină
Toate se'nchină.
Curând ai sosit
Cu jele-ai sosit
Toamă bolnavă de ce-ai mai sosit?!

Femei din cetate
Pocale argintate
M'au fermecat,
M'au fermecat,
In sura cetate-am întârziat.

Și două brață
'Mi-au smuls din viață
O vară senină. —
O lume streină
Cum mi te-a smuls Vară senină.

Pe-aice tu umblat-ai
Și 'nfrumsețat-ai
Tot. — Le-ai căutat
Pe cel ce-a uitat...
Vară iubită pe-aici ai umblat.

O să'mi mai vii?
Când o să'mi vii?
Toamna e lungă
Iarna e lungă
Bolnavu-mi suflet cum să te-ajungă??

Raza se stânge
Ziua și-o plânge
Gându 'nșelat,
Doru 'nșelat
Și 'ntârziat — întârziat.

Nicolae Brătianu

Din viața țărănească.

De Grigore N. Coatu.

Traiul rău între soți.

(Fine.)

— Toată lumea din sat, începu moș Irimia, fericea casa ce are să se facă cu Ștefan Pintilie și cu Safta lui Neculai Mocanu.

Și cum să nu vadă lucrurile în bine, când și unul și altul aveau avere. Prin măritiș moara trecu sub stăpânirea lui Ștefan.

Mergea și la dânsul treaba la început ca și la socrul-său, căci de și eșise morile cu abur, însă erau foarte rari și, ca să-te duci cu sacul în spinare poște întregi, era greu; tot mai ușor venea de măcinat la moara lui Ștefan. Le mergea foarte bine și toată lumea îi lăuda că sunt harnici, gospodari buni și că se înțeleg de minune între ei. Cine avea vie și livadă de pomi ca a lui Ștefan în sat?.. Toamna se băteau negustorii de la ograda lor, de la vin, dela nuci, și de la perje uscate.

Și acuma nu-i nimica!... Par'că nici n'o mai fost zare de pom prin livadă și

Bustul lui V. A. Urechea. Dumineca 31 August v. se va face la Predeal inaugurarea bustului lui V. A. Urechiă. După cum se ştie, regretatul Urechiă a desfăşurat o întinsă activitate politică şi culturală în ţară şi peste hotare, cu deosebire în Italia, Spania şi Franţa. A fost profesor universitar, membru al Academiei române şi Ateneului român, preşedinte al Ligei culturale şi al societăţei Macedo-române, fondatorul bibliotecei »Urecheă« din Galaţi etc. Desigur că toate aceste instituţiuni culturale şi societăţi vor trimite delegaţi la înaugurarea monumentului din Predeal, care se va face în ziua arătată mai sus la orele 2 p. m. — Cu poşta de azi am primit următoarea învitare: Avem onoare a vă rugà să binevoiţi a luà parte la solemnitatea, care va aveà loc la Predeal, Dumineca, 31 August 1908, orele 2 p. m., pentru înaugurarea monumentului ridicat lui *V. A. Urechiă, Dascălul Românismului* 1832—1901 Arhimandritul Dionisie R. Simionescu, N. Oprescu, I. G. Babeş, Dr. C. Popescu, Dr. M. Georgescu-Carpaţianu, Căpitan H. Pănculescu, P. Dăscălescu, D. Râpeanu, I. Comănescu. Al. Şeptelici. Ion Ioanovici, M. Boieru, Aron Jinga, Al. Alexandrescu, D. Stănculescu, N. Petrescu şi K vu Ionescu.

† Dr. Francisc Obert. Eri dimineaţă clopotele dela toate bisericile evangelice săseşti din Braşov au anunţat moartea protopresbiterului emeritat evang. al acestui oraş, Francisc Obert, care după o activitate mănoasă pentru cultura şi înaintarea şi pentru drepturile şi bunăstarea poporului săsesc ca preot în Mediaş, a stat timp de 25 de ani în fruntea comunei bisericeşti a Braşovului. Aici s'a bucurat de mare stimă şi simpatie la credinciosii şi conaţionalii săi, despre care a dat dovadă viuă sărbătorirea însufleţită, de care avu parte la jubileul său de 25 de ani ca protopresbiter, după care s'a retras din cauza sănătăţii şi a etăţii înaintate cu totul în viaţa privată. Ce a fost Fr. Obert pentru Saşi o spune »Kronstädter Ztg« scriind: »O mare pierdere a suferit neamul nostru prin moartea lui Obert. O personalitate de primul rang se duce cu el dintre noi. El în restimp de zeci de ani a fost pentru poporul nostru un fulger, care din timp în timp aprindea făclia şi îi arăta nouă cărări, pe cari să înainteze şi pe cari poporul a păşit cu bucurie«... »Ce a făcut Dr. Obert pe terenul învăţământului poporal nu e puţin. Şcoalele pentru perfecţionarea învăţătorilor (Fortbildungschulen), congresul învăţătorilor, institutele de educare pentru conducătoarele de azile de copii, monumentul lui Honterus, căutarea bolnavilor şi multe alte cestiuni au fost parte aduse în viaţă, parte călduros promovate de dânsul«...

Obert a fost şi un mare naţionalist, un credincios discipul al lui Stefan Ludovic Roth. In anii 1863—4 a fost deputat al cercului Mediaş în dieta transilvană din Sibiiu şi între oratorii de frunte saşi ai acestei diete. In urma meritelor ce şi le-a câştigat pe terenul învăţământului şi pe cel literar-ştienţific a fost ales doctor de onoare de colegiul universităţii din Berlin şi a fost şi membru corespondent al Academiei de ştiinţe de acolo.

Francisc Obert, care şi-a început activitatea în alte vremuri, a învăţat să cunoască mai deaproape şi pe Români şi să apreţieze mai de aproape nizuinţele lor spre progres. In dieta din Sibiiu a stat în aproape atingere cu conducătorii români de pe acel timp. Cunoscând şi limba română, Obert a fost un vechiu şi zelos cetitor şi al »Gazetei Transilvaniei«. Obert ca un constant colaborator al lui »Kronst. Ztg.« a felicitat foaia noastră cu cuvinte calde în primăvara trecută cu ocaziunea jubileului său, iar înainte cu patru săptămâni a publicat sub şifra »F. O.« o scurtă, dar foarte amicabilă şi remarcabilă recenziune a numărului jubilar al »Gazetei«. Obert scrie între altele: Nu numai pentru extenziunea însemnată a acestei scrieri (132 pag.) dar mai ales pentru ceeace conţine, ea merită să fie amintită şi în cercurile cetitorilor noştri saşi. Bărbaţii, cari sunt amintiţi şi prezentaţi în numărul jubilar, au luptat şi au nizuit între noi şi cu noi timp aşa de îndelungat, încât cei mai mulţi dintre ei au părăsit teatrul activităţii lor trecând în lumea cealaltă. Numele lor nici între noi nu sunt uitate. Cele ce se scriu în acest număr jubilar sunt preţioase şi pentru noi. Trebue să regretăm numai, că au aflat aşa de puţină consideraţiune în ele raporturile reciproce dintre viaţa publică a lor şi a noastră«.

Numai cu puţine zile înainte de moartea sa, vrednicul protopresbiter emeritat a adresat o scrisoare mai lungă foarte călduros — ţinută directorului »Gazetei Transilvaniei«, în care ţese mai departe firul observărilor sale de mai sus, manifestând faţă cu d. Mureşianu stima şi simpatia sa. La aceasta interesantă scrisoare a unui bărbat de o forţă spirituală atât de puternică din sânul naţiei săseşti nu vom pregeta de a reveni mai pe larg.

Incheiând acest necrolog nu putem decât să ne exprimăm regretul, că nu i-a fost dat lui Fr. Obert şi nu ne-a fost dat *nici* nouă, ca să putem discuta împreună tema, atinsă de el, a răcelei regretabile ce se găseşte azi chiar şi în raporturile literare dintre Saşi şi Români.

Ne alăturăm şi noi cu toată sinceritatea la doliul ce a cuprins naţiunea săsească la moartea lui Francisc Obert, a acestui apostol neobosit al său pentru naţionalitate, dreptate, cultură şi progres!

Aniversarea luptei dela Călugăreni. Alaltăieri Marţi (8 Septemvrie n.) s'au împlinit 313 ani dela lupta dela Călugăreni, în anul 1595 Mihaiu Viteazul săvârşi cea mai strălucită din strălucitele sale vitejii, bătând cu o mână de oştire mică dar dârză mulţimea de 200.000 de turci a teribilului Sinan-paşa. Aici, în strâmtoarea dela Călugăreni (judeţul Vlaşca) Mihai Voevod pe Sinan cu o furie năprasnică şi-l goni în fugă nebună şi desordonată peste Dunăre până pe câmpiile Bulgariei. Voevodul însuşi a săvârşit minuni de vitejie personală şi s'a întemeiat aici faima de mai târziu, încât numele lui ajunse o spaimă pentru necredincioşi. Numai după isbânda asta, după ce înlăturase primejdia turcească din spate, Mihai se putu îndrepta împotriva Ardealului, spre a realiza pentru o clipă aceea ce nimeni înainte şi nici după el nu a realizat: unirea tuturor ţărilor româneşti a Munteniei, a Moldovei şi a Transilvaniei supt un singur domn şi supt un singur sceptru românesc.

»Calvarul«. Ziarul »Tribuna« din Arad a publicat zilele acestea lista tuturor condamnaţilor pentru delicte politice, dela venirea guvernului actual la putere până astăzi, în scopul, ca conferenţa interparlamentară şi congresul internaţional al pressei, cari se vor ţinea zilele viitoare în Berlin, să ia act despre această dovadă, cu privire la libertăţile din Ungaria. *Condamnările toate dau 181 ani 3 luni şi 6 zile închisoare şi 89.087 cor. 50 fil.* amende. Cheltuelile de proces apoi încă mai fac cel puţin 150.000 coroane.

Starea sănătăţii lui Tolstoi. Din Moscva se anunţă, că de Duminecă starea sănătăţii contelui Tolstoi s'a îmbunătăţit. Temperatura şi pulsul sunt normale. Umflătura piciorului s'a mai uşurat. Tolstoi e slab încă şi nu poate părăsi patul. El este însă vioi şi Marţi a dictat manuscris cu mici întreruperi, timp de câteva ore.

Necrolog. Direcţiunea institutului de credit şi economii »Păstorul«, societate pe acţii din Timişoara-Fabric, aduce cu întristare la cunoştinţă trecerea din viaţă a membrului din comitetul de revizie *Ioan Popu*, paroch gr. or. rom. din Ghiroda întâmplată Luni la 25 August (7 Septemvrie) 1908, la 7 oare seara, în etate de 52 ani. Inmormântarea regretatului zelos membru fundator al institutului şi al comitetului nostru de revizuire, se va săvârşi Miercuri, în 27 August (9 Septemvrie) 1908, la 9 oare a. m. în comuna Ghiroda. Odihnească în pace! Vecinică fie-i amintirea lui! Timişoara-Fabric, 26 August (8 Septemvrie) 1908. *Direcţiunea.*

Cununie. Elena *Groze* şi Vasiliu *Cergizan*, abs. de teol ne anunţă celebrarea cununiei lor pe 20 Sept. st. n. a. c. în biserica gr. cat din Coocul de Câmpie.

Adunarea învăţătorilor din stânga Mureşului. Invăţătorii din dieceza aradană — cari formează reuniunea din stânga Mureşului, şi-au ţinut adunarea generală de estimp în Timişoara la 31 şi 31 August c. n. După serviciul dumnezeesc celebrat de către Rev. Domn Dr. Traian Putici, învăţătorii s'au adunat în sala »Fabrikshof«, unde vice-preşedintele reuniunei Iuliu Vuia (înv. B.-Comlos) printro cuvântare foarte instructivă, deschide şedinţa şi salută pe esmisul consistorial şi pe delegaţii reuniunei caransebeşene. După obicinuitele salutări s'a întrat în ordinea de zi cetindu-se rapoartele, din cari se constată că şi această reuniune înaintează, apoi s'au ales comisiunile cari să cenzureze rapoartele. A urmat apoi disertaţiile de către următorii: I. Furdian (înv. Leucuşeşti) despre »Şcoala şi caracterul ei«; I. Vuia (înv. B. Comloş) »Reflexiuni asupra planului de învăţământ«; Aurel Bădescu (învăţător Băzos) »Invăţătorul în şcoală şi societate«; — Gheorghe Tomi (înv. Cuveşti) »S'avem foaia noastră«. Adrian Ţapoş (înv. Torocul mic) »Epistola«; Petru Ciucur (Secusigiu) »Rolul femeii în educaţiune«; Traian Tolesc (Giroc) »importanţa educaţiei fizice în raport cu educaţia etică şi morală«. — S'a decis ca unele disertaţii să fie publicate în organul diecezan.

Asupra învăţământului agricol în România. Din Bucureşti se scrie: Se ştie că în ultima sesiune legislativă, ministrul instrucţiunei publice a propus şi adunările au votat un proiect de lege, prin care toate şcolile primare rurale din ţară vor fi înzestrate cu un teren de cultură de cel puţin 3 hectare. Până când această lege să se pună în practică, ministerul a luat alte câteva măsuri privitoare la desvoltarea învăţământului agricol. Astfel, d. ministru al instrucţiunei a trimis zilele acestea o interesantă circulară, în care reaminteşte, că prin diferite mijloace ministerul a căutat să facă ca învăţământul agricol în şcolile primare rurale să devină o realitate, în sensul ca el să se facă în mod practic, iar nu numai în clasă şi în mod teoretic. Cea din urmă măsură, luată în acest sens, a fost legea ce a făcut să se voteze pentru dotarea şcoalelor rurale cu pământuri de cultură. Dar legea aceasta va cere multă vreme până să se poată pună treptat în practică, şi până atunci multe şcoli, cari nu au nici grădină, nu vor putea face pe şcolarii lor să urmărească chiar în natură fenomenele, a căror cunoştinţă le este aşa de necesară pentru a înţelege cum se cade ştiinţa agricolă. Pentru aceste şcoale ca mijloc extrem, se recomandă a se cultiva plante în cutii de lemn, făcute din câteva scânduri prinse în cuie şi umplute cu pământ. Mijlocul acesta, care nu costă nimic, este comod şi la îndemâna ori cui; de aceea nu se va putea dispensa de el nici unul din învăţătorii, cari nu pot dispune de o bucată de pământ cât de mică. El este în acelaş timp şi un excelent mijloc educativ, şi de aceea se recomandă din nou şi şcoalelor urbane.

Ciocnire de trenuri. Pe linia Braşov-Breţcu s'a întâmplat Luni dimineaţa o ciocnire. La staţiunea Prejmer trenul de marfă, care intra în staţiune dimineaţa la oarele 5·50 m. ajunse din urmă trenul de persoane, care părăsea staţiunea. Patru vagoane fură sdrobite, iar 10 călători primiră contusiuni mai mult sau mai puţin grave. Conducătorul locomotivei trenului de marfă este vinovatul, căci a intrat cu o iuţeală prea mare în staţiune. El şi alţi doi împiegaţi vinovaţi au fost suspendaţi.

Aviz. Am onoarea a aduce la cunoştinţă, că manualele de Ioan Popescu — Dr. Petru Şpan: »Întâia carte de lectură şi învăţătură«, Cartea de cetire II şi Cartea de citire III au fost înaintate înaltului Ministeriu de culte şi instrucţiune publică spre aprobare. Cu toată stima *Dr. C. Popescu*, protopresbiter.

O moştenire de milioane. Din München se anunţă, că veteranul Zimmerman Albrecht Schmidt din Mutterhof a moştenit milioane. Unul din strămoşii săi, care a luat parte la răsboiul Crimeei, a fost avansat în armata rusă la gradul de general şi s'a căsătorit cu o contesă bogată. El a murit de câtva timp. Moştenitorii sunt căutaţi de trei ani. Ambasada rusă a găsit acum în Zimmerman pe unicul moştenitor. Dânsul este veteran al răsboiului franco-german. Moştenirea este de 13 milioane ruble de aur si numeroase proprietăţi.

Ţara-Oltului, Septemvrie 1908.

Pe ziua de 13 Septemvrie st. n. este convocată o *adunare poporală la Făgăraş.* E vorba de *votul universal.* Intre convocatori cetesc şi numele dipotatului Şerban.

Mă miră că un astfel de om mai are cinica îndrăsneală, să se subscrie şi să ia parte la astfel de lucruri. N'am cetit în programul adunărei *un punct de căpetenie*: anume darea de samă a dipotatului Şerban despre:

1) neactivitatea sa (căci de activitate nici vorbă nu poate fi) în anii de când e dipotat »naţionalist« (?!?!). Să spună pentru ce a fugit de dieta ţărei, mai rău ca dracu de tămâie? Să spună pentru ce n'a luat parte la nici o desbatere în dietă, nici măcar când a fost vorba de şcoalele româneşti? Căci de când e deputat n'a făcut altceva decât că — şi-a scos leafa.

Oare clubul naţionalist şi oare deputaţii naţionalişti *aproabă ei ţinuta* unui astfel de dipotat? Se identifică ceilalţi brav deputaţi cu o astfel de ţinută demoralizătoare?

---

dacă vrei să împuşti vr'un epure sau să omori vr'o vulpe şi să-i iai blana, la dânsul în vie găseşti, că buruenele, spinii şi băliile îs mai mari ca omul.

Se vede că deavulul, nu ştiu cum să mai zic şi eu, şi-o vârât coada cum se zice şi întrând vrajba şi ura între ei a început să le meargă rău, să se certe şi astăzi să duc mai mult spre râpă.

— Hei din ce cauză moş Irimiea?..

Aveţi să vedeţi cauza acuşi. Cand şi-o face omul singur, nici dracul n'o mai desface. Singur ş'o făcut-o şi Ştefan şi de aceia trebue să sufere acuma. Pe lângă nevasta lui cea frumoasă şi voinică, o început să-i placă şi altele streine, şi doamne! doamne!.. omul amorisat e tot ca şi cânele turbat, cum spuneai matale, când a fost vorba de omul beat. S'o amorizat bată-l săl bată, de o banţuşcă din sat; de Paraschiţa crişmăriţa şi iată cum!..

— La moară vin fel de fel de oameni şi bărbaţi şi femei; veneau mai tineri, alţii mai bătrâni, în sfârşit ca la moară ce-i la deal la vale şi morarul, care-i om, trebue să i servească cum trebue, dacă vre'a să-şi umple covata cu făină, din vamă. Diavolul de Paraschiţa crişmăriţa, care pe atunci ţinea hanul boeresc din sat, femeie tânără şi frumoasă, cum îs mai toate crişmăriţele, însă cu apucături rele şi din sămânţă rea de oameni, ducându-se des la moară reuşi să fure inima lui Ştefan. La început, ca tot îceputul o mers treaba mai în uşor, căci îi măcina fără să-i mai ia vamă, o trecea la rând înaintea altora; însă, din ce în ce, treaba a început să se îngroaşe. De unde la început nu-i lua vamă, acuma o început el, a-i da vamă ei. Tot ce strângea de la moară era la Paraschiţa la cârciumă. Să smintise şi să zăpăcise bietul om; cât îi ziua de mare umbla ca un desmetic şi nu-şi mai căuta de treabă. Ii căzuse nevasta urâtă, nu-i mai plăcea treaba făcută de ea şi de aceia în locul dragostei şi iubirei de la început întrase gâlceava şi sfădala, din care cauză, treburile prin casă şi ogradă şedeau baltă. Nu putea să-şi dea seamă sermana femeie, ce vânt rău a dat peste bărbatul său, care n'o putea suferi în ochi şi de aceia frământându-şi mintea, se gândea fel şi chip şi ca să afle adevărul, începu să-se jăluiască la părinţi, la rude.

Intr'una din zile îi şopteşte o rudă a sa, că Ştefan s'a dat în dragoste cu Paraschiţa, pe care a văzut-o în mai multe rânduri trecând la moară şi că la văzut şi pe dânsul adesea ori trecând de vale la cârciumă cu sacul în spinare încărcat până în gură. Rămase trăsnită ca de fulger şi ca cu un fier ars îi străpunse inima această veste, mai rea de cât moartea chiar. Incepu a-şi frânge mânile şi a-şi smulge părul de pe cap de ciudă şi de mânie, gândindu-se că Ştefan al ei, aceluia cărei îi încredinţase iubirea şi dragostea până la cel din urmă pic de viaţă, acuma îndrăgi-se pe alta. O făcu pe şiriata, sau pe deşteapta, nu ştiu cum să mai zic şi nu-şi arăta în faţa lui ciuda si mânia ce avea în suflet, ci s'o pus la pândă ca mâţa când pândeşte şoarecile. In ast-fel de întâmplări omul işi pune în pericol chiar şi viaţa; trece prin foc şi prin apă fără să-i pese. — De, asta aşa e moş Irimia, îl întrerupsem; ai multă dreptate. Nici cel mai scump lucru, n'are valoare în faţa înşelătoriei dintre soţi. Când cineva ia hotărârea să apuce pe un ast-fel de drum greşit, trebue să se gândească că pe lângă, că se va face vorba lumei apoi de casa şi gospodăria lui, se alege praf şi pulbere, fiind contra lui Dumnezeu, care prin căsătorie a regulat că bărbatul şi femeia să fie credincioşi unul altui, să trăiască bine până la sfârşitul vieţei şi să-şi crească copiilor în frica Domnului.

— Hei! şi pe urmă!...

— Să vezi?... Intr'o noapte întunecoasă, când nici vârful nasului nu-l puteai zări din cauza întunericului, pe un vânt puternic, din cauza căruia moara îşi făcea de cap învârtind petrile amândouă şi când, nu se auzia tipenie de om în sat de cât câte o lătrătură de câine ici şi colea şi printre fulgerli de omăt ce cădeau de sus, căci era vreme de iarnă, într'o polcuţă subţire, luă drumul ce ducea printre vii, drum pe care se coborau adesea ori în sat lupii din pădure şi pe cari dacă ar fi întâlnit'o, cine ştie ce s'ar fi ales de ea şi tocmai în vârful dealului la moară s'a oprit.

Nu se auzia de cât trăncănitul morei. Intră încet, încet pe uşă şi pe scară să sui tocmai unde curgea făina în covată. Pe un brâu de lemn, lângă ladă ardea o găsarniţă mică, a cărei flacără tremura de atâta sdruncen în care se găsea biata moară.

Pe un pătulean de scânduri, pe care era aşternut o rogojină, Ştefan durmea dus ca pe altă lume şi alăturea cu el Paraschiţa, învălită cu mantaua cea mare ţăsută de dânsa. Cum îi furase somnul nu ştiu, că dormiau ca morţi, n'au simţit că-

Cred, că se va face într'o adunare românească întrebare în privința aceasta deputaților naționaliști, la care vor trebui să răspundă. Și așa sunt datori cu acest răspuns.

Olteanul.

Al doila peregrinaj la sfânta mănăstire Hodoș-Bodrog.

Biserica străbună ne-a fost scutul limbei și al credinței. Sub aripele ei ocrotitoare am învins viforul vremurilor trecute.

Ea ne mângăe și în prezent și ne dă speranța unor vremuri mai bune — Sentimentul religios al poporului nostru s'a avântat la forme nouă și neobicinuite în trecut prin pregrinajo grandioase la unica noastră mănăstire. Sărbătoarea »Adormirei Preacuratei Fecioare« e prilej binecuvântat deja de ani de zile, ca credincioșă nostri din întreaga provință metropolitană să se întrunească cu o gură și cu o inimii spre a lăuda dumnezeirea și a cere belșugul darurilor sale.

Peregrinajul din anul acesta în ce privește numărul credincioșilor și splendoarea slujbelor dumnezeești a întrecut pe toate cele de mai înainte — Frumosul timp de vară a făcut posibilă călătoria peregrinilor și din depărtări mai mari. Deja de Marți începură a sosi grupe mici de peregrini, iar grupele mai mari sosiră Mercuri, Joi și Vineri. — In special sosiră credincioșii din Cianadul-maghiar sub conducerea înv. Etr. Brindea, Șimand sub conducerea înv I. Tocaniță, Ghiroc sub conducerea preotului D. Voniga si a inv. Tr. Telescu, Socodor sub conducerea preotului A. Pap și înv. M. Mariș, Giula sub conducerea înv. I. Iuan, Giula-Varșand sub conducerea preotului Ciobriș, Beba veche și Sân-Niculaul-mare în frunte cu preotul A. Chișozan, Zărand sub conducerea preotului A. Iancu, Hodoni sub conducerea preotului C. Popovici, Otlaca cu preotul R. Mladin; din Sat-Chinez o grupă puternică de peste 400 oameni sub conducerea prof. Dr. A Crăciunescu, Cherechin cu preotul Ioan Tofiu, Chisetău sub conducerea preotului L. Șepețian, Bazoș și comunele învecinate sub conducerea dlui Iosif Petcu, Alioș cu preotul Tr. Pețan și inv. N. Savi. Comlăuș sub conducerea preotului Virgil Mihulin, Boroș-Ineu cu preotul I. Ardelean, Șeitin, Nădlac și Semlac în frunte cu preotul Petru Német, Arad sub conducerea preotului Tr. Vățan și a înv. N. Stef, Bătania cu preotul Simeon Cornea. Almaș și comunele învecinate cu preotul A. Nica, Boroș-Sebeș sub conducerea preotului Aug. Mihulin, — în grupe mai mici sosiră credincioși din Săcusigi, Munar, Fenlac, Monoștur, Cuvin și comunele învecinate din podgoria Aradului, din Sinitea, Pilut mare, Macea, Curtici, Sobotel, Igriș, Saratola, Mișca, Tămașda, Prăjești, Chitighaz și alte multe-multe comune din cele mai depărtate locuri ale diecezii Aradului, Caransebeș și munții Ardealului. — Toate aceste grupe de peregrini fură întâmpinate la sosirea lor pe teritorul sf. mănăstiri de I. P. C Sa părintele archimandrit Augustin Hamsea. Procesunile înconjurară între sunetul clopotelor biserica, pășiră apoi în fața capelei de vară din curtea mănăstrii unde părintele arhimandrit le adresă cuvinte de binevenire. In zilele premergătoare sărbătorii peregrinii au avut ocaziune a azista seara la priveghere, iar dimineața la s. liturgie, a să mărturisi și împărtăși cu sf. Taine și a fi părtași de rugăciunile trebuincioase sufletului creștin. In special imposantă a fost privegherea din ajunul sărbării, când spațioasa curte a mănăstirii plină de credincioși — în număr de peste 20 mii — era scăldată în o mare de lumini, ce dădea serviţiului dzeesc însoțit de armonioasele cântări ale corururilor un aspect feeric și mișcător. — Liturgia solemnă din ziua sărbării a oficiat-o părintele arhimandrit Augustin Hamsea cu azistența tuturor preoților prezenți în capela de vară a sf. mănăstiri. Mult a contribuit la înălțarea acestui serviţiu impunător cântările armonioase ale vestitului nostru cor din Chisetău condus de simpaticul și desterul său dirigent preotul Lucian Șepețan, pe fețele tuturora am văzut o adâncă impresie, mulți cu lacrimi în ochi dăd-au espresiune sentimentelor ce ne-au cuprins pe toți la auzul frumoaselor cântări ezecutate cu rară măestrie. — At t la această liturgie solemnă, cât și la aceea din ziua naintea prăznuirii părintele arhimandrit rosti peregrinilor adunați cuvântări de cari rar se aud în bisericile noastre.

Nu încape în cadrul unui raport a espune în special toate învățăturile și sfaturile ce le împărtășea acest bun părinte credincioșilor adunați atât la bineventarea lor între zidurile mănăstirii cât și în predicele mari din decursul sf. liturgii.

A scos la iveală toate virtuțile, ce trebue să împodobească creștinii noștri, ca să poată purta lupta grea a ezistinței și a conzervării, combătând în acelaș timp toate obiceiele reie și contrare acelor virtuți.

Efectul frumoaselor cuvântări a covârșit întreaga ființă a ascultătorilor, cari s'au depărtat în ordinea cum au venit, petrecuți de neobositul prepozit al mănăstirii deplin mângăiați, luându și rămas bun cu lacrimi în ochi și sărutând mânile și vesmintele bunului lor părinte.

M'am despărțit și eu de sf. mănăstire în firma speranță, după cele petrecute și văzute, că unica noastră mănăstire s'a dezvoltat într'un institut de creștere religioasă și mângăiere creștinească a bisericei noastre, contribuind astfel ca un factor de prima ordine, la întărirea credinței străbune și în vremurile viforoase și de necredință a prezentului.

Peregrinul.

CONVOCARE. Onorații membrii ai »Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român« de pe teritoriul despărțământului Dobra, precum și binevoitorii și sprijinitorii acestei instituțiuni, prin aceasta sunt învitați a participa la adunarea cercuală a acestui despărțământ, care se va ținea în comuna Bráznic la 14/27 Septemvrie a. c. 2 oare p. m. în biserică.

Obiectele: 1. Deschiderea adunărei. 2. Rapoartele comitetului, casarului și bibliotecarului. 3. Alegerea comisiunilor pentru censurarea rapoartelor. 4. Alegerea comisiunei pentru ocuirarea de membrii și încassarea taxelor. 5. Dizertațiuni sau prelegeri economice, eventual prelegeri însoțite de proecțiuni cu schiopticonul (§§ 4 și 37 statute). 6. Rapoartele comisiunilor. 7. Alegerea comitetului cercual pe un nou period. 8. Inchiderea adunărei.

Dobra, la 8 Septemvrie 1908.

Iosif Morariu m. p.
dir. despărțământului.

CONCURS. Pentru ocuparea alor 16 locuri de cuartir gratuit în »Internatul Petran« din Cluj al »Asociațiunii" pentru universitarii români, se escrie prin aceasta concurs cu terminul de *20 Septemvrie n.* a. c. Concurenții vor avea să-și instrueze petițiunile cu:

1. »Index«, ca dovadă că sunt înscriși la vre-una dintre facultățile universitații din Cluj, și că au făcut sporul cerut în studii. 2. Atestat de paupertate, însoțit de alte informațiuni referitoare la starea materială a părinților. 3. Cvitanță despre plătirea taxei de membru extra-ordinar al casinei române din Cluj.

Petițiunile astfel instruate să se trimită nesmintit până la acest termin subscrisului director (Cluj, strada Jókai nr. 6).

Din ședința comitetului »Despărțământului Cluj al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«.

Cluj, la 8 Septemvrie n. 1908.

Eugen Pop Păcurariu,
director.

Dr. Valentin Poruțiu,
secretar.

Economia și sărbătorile.

Este constatat, că omul stă nu numai din trup, dar și din suflet Precum pentru trup lucrăm, ca să-l nutrim, să-l îmbrăcăm și să-i facem tot felul de plăceri și petreceri, așa ar trebui să facem și pentru suflet. Dar acesta să pare, că la cei mai mulți oameni, este copilul cel mașter. de care nu se îngrijesc de loc, măcar că pentru acela ar trebui să se îngrijască fiecare mai mult, deoarece e nemuritor. Și apoi ce folos ar avea omul, după zisa sfintei Scripturi, dacă ar dobândi toată lumea și ș'ar perde sufletul?

Pentru trup a lăsat Dumnezeu, ca să lucrăm șase zile, iar pentru suflet ne a lăsat ziua a șaptea, ca să ne odihnim și să lucrăm pentru mântuirea aceluia. Că cum lucră cei mai mulți pentru mântuirea sufletelor lor, o poate vedea fiecine, care are prilej de a cerceta Dumineca oare-care biserică, va vedea adecă, că aceasta în cele mai multe locuri e goală, pe când cârciuma este plină de lume: bărbați și femei, fete și feciori, bătrâni și copii, bogați și săraci.

Chiar și unii din aceia, cari merg la biserică, nu se poartă cu frica și cu cutremurul rostite de preot la altar, ci intră acolo și se poartă în decursul serviciului dumnezeesc, ca și în oricare local public, ba poate că încă și mai fără de grije, deoarece în unele localuri publice, trebue să între mai cu sfială, căci la din contră se aruncă afară sau se pedepsesc altcum.

Inaintașii noștri ne-au întrecut și în privința aceasta, deoarece e constatat, că ei erau mai buni creștini ca noi cei de astăzi. In Dumineci și sărbători aceia mergeau cu mic cu mare la biserică, iar după biserică nu cunoșteau atâtea petreceri, beuturi și jocuri ca acum, ci capul familiei lua ciaslovul sau psaltirea și cetea din acelea în auzul tuturor celor din casă cântări si psalmi de laudă întru mărirea lui Dumnezeu. Unii dintre plugarii noștri de astăzi ar socoti așa ceva drept un lucru copilăresc, deoarece ei știu acum din școală, din cărți și gazete alte lucruri și minuni de prin America și alte continente, de peste țări și mări îndepărtate.

Dacă ar fi numai cu atâta, i-am lăsa pe unii ca aceștia în știrea lui Dumnezeu, care odată îi va și trage la răspundere pentru faptele lor. Dar unii ca aceștia au început a necinsti Dumineca și prin aceea, că chiar până când preotul e în liturgie, ei se duc cu carele după fân, la întorsul sau adunatul aceluia sau în cărăușii, după lemne, țigle ș. a. Apoi când li-se întâmplă oarecare primejdie sau daună în vite, numai ce-i auzi văerându-se, că ei sunt oamenii cei mai nevinovați, că ei n'au făcut nimănui nici un rău ș. a. Dar ei uită, că ochiul lui Dumnezeu nu doarme nici odată. ci veghează asupra fiecăruia, răsplătind celor mai mulți, încă în lumea aceasta, după faptele lor.

In privința necinstirei Duminecei și a sărbătorilor mai mari, au vină și unii dintre preoții noștri, cari adecă la început nu au pășit cu toată puterea cuvântului și a faptelor pentru împedecarea credincioșilor lor dela săvârșirea acelor lucruri, ba poate că unii au premers chiar cu pilda lor proprie. Pe unii ca aceștia îi apostrofează foarte nimerit sfânta scriptură cu cuvintele: vai de acela, care face sminteală bisericei, unul ca acela mai bine ar face să-și lege o peatră de gât și să se arunce în mare.

Dacă cei chemați ar fi pășit mai cu asprime, pentru cinstirea Duminecilor și a sărbătorilor legate, nu am fi luați astăzi chiar și de streini la ochi, că noi nu ne mai ținem legea cum se cade. Dacă s'ar fi urmat, cum a făcut de pildă primarul unui sat, că într'o Duminecă s'a luat cu servitorii comunali și a adunat toate furcile și greblele de pe la lucrătorii aflați pe câmp la lucru, amenințându-i și cu pedepse în bani, atunci nu ni s'ar mai da prilej de a vedea pe preotul eșind dela biserică, iar pe credincioșii lui venind cu carăle încărcate de fân din câmp, ci am vedea, ca și în comuna mai sus pomenită, că fiecare își ține legea sa creștinească cu toată sfințenia.

Dacă plugarii noștri ar fi pătrunși ca și înaintașii lor, de sfințenia zilei Duminecei, nu s'ar duce în ziua aceea la lucru pentru toate comorile din lumea aceasta. Nu s'ar duce pentrucă văd bine, că poate pentru faptele unora trebue să sufere cu toți. Văd bine, că par'că-i bătaia lui Dumnezeu pe noi! Odată-i prea multă secetă de altădată sunt prea multe ploi, așa că trebue să se uite cu milă bucatele secerate și clăite gata cum stau în ploi și cresc grăunțele în snopi, fără a le putea aduce la timp acasă.

Afară de Dumineci soborul sfinților părinți, a mai întocmit și ținerea unor prasnice mai mari. Astfel la Crăciun ținem nașterea Domnului Christos, la anul nou, tăierea împrejur, la boboteaza-botezul, la Paști învierea, la Ispas înălțarea, la Rosalii pogorîrea Duhului sfânt, apoi pe sfânta Măria, pe sfântul Gheorghe, pe sfântul Ioan ș. a. Prasnicele acestea, pe cari le ține biserica, trebue să le țină și credincioșii aceleia.

Nu se cuvine să ținem sărbători ca Foca, Pantilie ș. a., pe cari le-am moștenit dela păgâni, apoi stredelul Paștilor, stredelul Rusalilor, Pălia ș. a. pe cari nu le ține nici biserica. Ținerea acestora, precum și a altora s'a făcut mai mult din obceiul moștenit din moși-strămoși. De pildă cutare fruntaș din sat sau poate chiar dom-

---

tuș de puțin, că a intrat ființă omenească înăuntul. Când i-a văzut dânsa, și-a perdut mințile, o apucă furie de nebun și luând un lemn, cu care Ștefan se servea la depărtarea și apropierea lemnelor, care îmgreuiază sau ușurează moara, începu a trage în lungiș și în curmeziș într'amândoi, prin întuneric, căci, înainte de a-i lovi, stânsese găzărnița.

— Țiu! văleu!.. ne omoară!.. începu și Ștefan și Paraschița, dânsa însă, nu-i slăbea cu ciomagul nici în ruptul capului.

Nedându-și seamă ce pacoste a căzut pe capul lor, au apucat care încotr'o au putut. Și, dă ca la moară îs numai lemne și scări!... Ca să ajungă la ușă vai de coastele și de capul lor, că a doua zi să cunoșteau șiroaele de sânge și jărgile de pele, pe muchea lemnelor de care s'au lovit, de pe obraz și de pe mâini. Văzindu-se afară la aer liber, o tuliră la fugă spre sat, ne mai ținând seamă de șanțuri, de hârtopuri, de rădăcini și de coasta dealului, așa că mergeau năvoloaca oprindu-se din când în când, când în cap când în picioare.

In spaima și în ferbințeala aceia, Ștefan n'a simțit durerile ce avea în corp din cauza loviturilor ce luase și de aceia, când a ajuns acasă s'o pus în pat și-o rămas ca mort. Trei luni de zile n'o putut să se urnească din pat, căci își smintise un picior tocmai de sus și-o trebuit să-l tragă la roată ca să se dea la loc. Nevasta il ajunse din urmă. Cum dădu cu ochi de el, începu a răcni și a sbera la dânsul ca o leoaică a plânge și a-și rupe hainele de pe dânsa strigând în gură mare:

— Răule și ticălosule m'ai nenorocit; m'ai mântuit. Pentru tine mi-aș fi pus viața aș fi sărit în foc și în apă și tu mai tras pe sfoară; oh, m'ai amăgit, îndrăgind pe Paraschița, răule. Cu tine nu mai pot trăi, nu-mi mai trebue avere, nu-mi mai trebue nimica, mă duc în toată lumea. Dânsul gemea și tăcea chitic era vinovat, n'avea gură de vorbit, amuțise.

Moara a rămas la voia întâmplărei. Vântul întețind din ce în ce, popușoiul din coș terminându-se, om ne fiind acolo, care să toarne altul la loc, pietrele ușurându-se mergând în sec, până în ziuă nu s'a ales nimica din ea; ajunsese bucăți de fofegi și de măsele cine știe pe unde. De atunci nu mai este moara, moară, că un lucru ușor se strică și cu greu se mai face. Și-o venit el Ștefan în fire, dar a rămas smintit și beteag din această întâmplare. Dânsei, cu toate că la urma urmei a dat la pace, focul și amarul din inimă nu-i o mai eșit și de aceia și astă-zi, că sunt atâța ani de atunci, trăesc foarte rău și nu pot înainta de loc cu gospodăria, ba din contră s'a stricat și părăduit tot ce au mai avut.

— Da cu Paraschița ce s'a făcut moș Irimia?...

— Cu Paraschița mai rău!.. Bărbatul său, care era un fofolog și care să făcea că nici nu vede și nici nu aude ce face ea, numai treaba să-i meargă, adică să strângă bani, fără să ție seamă că omul să fie cât de bogat, dacă n'are cinste n'are nici o valoare în lume, era dus la oraș în seara aceia, ca să mai târguiască marfă pentru prăvălie. A doua zi când s'a înapoiat de la oraș, a găsit pe Paraschița în pat bolnavă mântuită. Pe lângă durerile ce avea în cap de atâtea lovituri să vede că-i sărise și inima din loc. Ba că i o trece, ba că o s'o ducă la doctor și când colo, la trei zile după această întâmplare aud desdedimineață:

— Talang!.. talang!.. talang!..

Clopotele și cel mare și cel mic de la biserică, dădeau de veste tuturor celor din sat, că Paraschița s'a dus pentru vecie în lumea cealaltă. S'o aflat de toată lumea despre cauza morții și de aceia n'o prea jăleau mulți cum se întâmplă atunci, când moare vre un bărbat s'au vr'o femeie în floarea vârstei.

— Hei vedeți, dragii mei, unde duce neînțelegerea și traiul rău între soți?...

Nu poate să fie de cât chin, vai și amar în casa, unde bărbatul și femeia nu duc credință unul altuia, nu se vor ajuta la greutățile și nevoile lor, și nu vor căuta cu credință și cu dragoste în bunul D-zeu să învingă toate nevoile și greutățile ce li-se ivesc în cale, având nădejde că în tot d'auna după zile rele vin și zile bune. In casele acelea, unde nu e credință între soți, Dumnezeu nu ajută și de aceia acolo, nu ai să vezi de cât sfădălie, ură, râs și batjocură. Și dacă se întâmplă și copii, atunci îi mai rău, că copiii imitează ca maimuțele. Vor fi niște urmași răi, cu apucături urâte, răi la inimă, boclucași și hărțăgoși, din cauză ca lucruri de soiul acesta au văzut în casa părinților lor, cât au copilărit. Unde mai pui, că nu mai pot deprinde pic de economie, de oare-ce în familia, unde soții trăesc rău, îi cea mai mare risipă în toate, că omul la ciudă și la mânie nu mai ține seamă de ban și de lucru ori și cât ar costa.

Să țineți minte dar, că prin căsătorie, în urma iubirei și a dragostei dintre bărbat și femeie se face o legătură sfântă pentru toată viața lor, întărită de autorități și binecuvântată de preot. Cine își calcă datoriile cerute de taina Nunței, păcătuește înaintea lui Dumnezeu și deci sfârșit bun nu va putea avea nici odată.

nul pământean, a zis preotului să spună, că în cutare zi e o sărbătoare şi astfel credincioşii sunt opriţi dela lucrul lor, dar în clacă îi desleagă el şi pot merge ca să lucre fără teamă.

Astăzi însă nu mai suntem robii clăcilor, ci fiecare plugar e domn peste moşioara sa. De aceea trebue folosite toate zilele la lucru. Pentrucă dacă ne-am uita după astfel de sărbători, atunci toate zilele ar trebui ţinute, pentrucă în fiecare zi să pomeneşte câte un sfânt. Să ne închipuim numai ţinerea unei sărbători, la care biserica nu ne obligă, câtă daună poate să aducă aceea singuraticilor, apoi unei ţări întregi. Mai întâiu e perderea lucrului din aceea zi, a doua e perderea şi cheltuiala, ce se face în zilele de sărbătoare prin cârciume, la petreceri şi jocuri, iar a treia poate să fie o perdere şi mai mare atunci, când după sărbătoarea ţinută fără rost, urmează câteva zile dearândul ploi, aşa că după aceea nu mai poţi face lucrul lăsat la timpul său şi după toate recerinţele sale. Cine poate socoti în astfel de cazuri dauna unui plugar singuratic? Dar a unei ţări întregi?

Să dăm dar lui Dumnezeu, ce e al lui Dumnezău, iar Cesarului, ce e al Cesarului, ne spune sfânta scriptură. In înţălesul a esta zicem şi noi plugarilor noştri: şase zile v'a lăsat Dumnezeu să lucraţi, făcând şi el întocmai la facerea acestei lumi, iar a şeptea s'a odihnit. Lucraţi şi voi în cele şase zile, iar în ziua a şeptea şi la prasnicele cele mari vă odihniţi şi vă îngrijiţi de sufletele voastre prin cercetarea regulată a bisericei, prin rugăciuni şi alte fapte bune creştineşti. Atunci veţi putea aştepta în linişte darul şi binecuvântarea lui Dumnezeu, nu numai peste lucrul şi osteneala mânilor voastre, ci şi acela pentru mântuirea sufletelor voastre.

Ioan Georgescu.

Cartea stuparilor săteni.

Vânzându-se ediţia primă a broşurei »Cartea stuparilor săteni« de R. Simu, edată de »Reuniunea română agricolă Sibiiană«, comitetul a scos-o acum în a 2-a ediţie. Ediţia a 2-a e tipărită în tipografia arhidiecezană din Sibiiu. Preţul ei e 70 bani, cu portul postal 80 bani şi să poate procura dela Reuniunea agricolă şi dela toate librăriile noastre. Eată prefaţa la ediţia a II-a:

Cum era de prevăzut ediţia I a acestei cărticele a găsit »răsunetul dorit«, fiind bine primită de publicul nostru cetitor. Semn că trebuinţa ei a fost simţită şi că ea a umplut un gol în literatura noastră economică pentru popor.

»*Cartea stuparilor săteni*« este şi azi, ca şi acum zece ani, unica scriere întocmită anume, ca să fie înţeleasă pe deplin şi de plugarii noştri, mai puţin îndemânatici în meşteşugul cetitului şi ca totodată să fie cetită cu folos şi de cărturari.

Cerându-ni-se mereu exemplare şi acum dupăce ediţia I s'a trecut, credem că facem lucru bun, scoţând această carte în a doua ediţie, cootribuind în chipul acesta şi pe viitor la răspândirea cunoştinţelor despre stupărit, spre care scop Reuniunea noastră stărue de un şir îndelungat de ani şi prin *prelegeri* ţinute de autorul acestei cărticele, cum şi prin *împărţirea de roi, coşniţe mobile şi recuisite de stupărit.*

Dorind ca jertfele Reuniunei noastre pentru răspândirea stupăritului să fie încununate de isbândă, ne simţim plăcut îndatoraţi a mulţămi firmei »*Krainer Handelsbienenstand Bar. Rothschütz*« din Weixelburg, care ne-a dat clişeurile în folosire pentru această ediţie.

Sibiiu, August 1908.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comit. Sibiiului".

O carte folositoare.

***Metodul fonomimic**, aplicat la învăţarea cetitului şi scrisului fluent românesc.*

Sub acest titlu a apărut în tipografia română (Const. Pop) din Făgăraş, încă pe la finea anului şcolar trecut, o carte metodică de o importanţă şi actualitate deosebită, scrisă de domnii George B. Boeriu, înv. dir. în Alsó-Vist şi George Codrea, înv. în Alsó-Ucsa, comitatul Făgăraşului.

In lumea pedagogică, mai ales în timpul din urmă, se observă o frământare agitată în căutarea şi aflarea celor mai practice şi uşoare metoade pentru predarea diferitelor cunoştinţe în şcoalele primare. Mai ales în ceeace priveşte însuşirea cetitului şi scrisului în primul an de şcoală al copilului, s'au scris şi continuă a se scrie mai multe cărţi şi abcdare, nizuind care de care a înlesni în măsură mai mare, — pentru învăţător predarea, iar pentru elevi însuşirea cetitului şi scrisului. In scopul acesta d-nii Boieriu şi Codrea, au scris cartea metodică de mai sus, cu o diliginţă şi pricepere vrednică de toată lauda.

Metodul fonomimic s'a întrodus mai întâiu prin francezul A. Grosselin şi prelucrat apoi de profesoara Pape Carpantier. In Ungaria s'a întrodus prin învăţătoarea R. Czukrász şi se foloseşte deja de mai mulţi ani în şcoalele primare de stat cu bun succes. După cum arată rezultatele dobândite în urma aplicărei lui cu pricepere şi diliginţă, cetitul şi scrisul cu acest metod se poate însuşi de către copii într'un timp relativ cu mult mai scurt şi mai uşor ca pe lângă celelalte metoade cunoscute până acum.

Date statistice arată, că în şcoalele, unde se întrebuinţează acest metod, numărul acelor copii din primul an de şcoală, cari nu au învăţat a ceti şi scrie, au scăzut considerabil.

Este un adevăr constatat, că o cunoştinţă oarecare devine cu atât mai repede şi mai sigur proprietatea elevului, cu cât aceea întră prin mai multe sensuri în sufletul elevului. Intre avantagele metodului fonomimic este şi acela, că la cunoaşterea diferitelor sunete, mai vine în ajutorul copilului şi mimica împreunată cu acele sunete, ajutând în chipul acesta mai uşoara reproducere a acelora.

Cu metoadele cunoscute până acum, la învăţarea cetitului şi scrisului se procedea în mod analitic-sintetic, pornind dela vorbirea de toate zilele, la zicere, cuvinte, silabe şi apoi la sunete, urmând de aci încolo în mod sintetic la încopciarea sunetelor în silabe, cuvinte şi ziceri.

Cu metodul fonomimic se omite analisa şi se urmează în mod sintetic, luând de bază pentru cunoaşterea sunetelor, imitarea unelor sunete din natură, de oameni şi animale, cari cu ajutorul mimicei devin mai intuitive.

Fiind între sunet şi mimică şi un nex causal, iar mimica stând în o oare-care asemânare cu forma literei, cunoaşterea semnelor sunetelor, adecă a literelor şi reproducerea lor, să face cu mai multă uşurinţă.

Nu mă îndoesc, că acest metod, — după delăturarea scăderilor ce le are, — va cuceri teren tot mai mult în şcoala primară şi dus la perfecţiunea, ce o reclamă ori-care început, va deveni metodul viitorului.

Cartea de mai sus este un bun început în direcţiunea aceasta şi domnii învăţători, cari se vor decide a pune în aplicare metodul fonomimic, vor găsi îndrumări foarte bune în cartea d-lor Boieriu şi Codrea.

Scăderea acestui metod este, că scrisul nu merge paralel cu cetitul. Copilul mai întâi îşi însuşeşte cetitul şi numai după cunoaşterea temeinică a mai multor sunete, urmează şi scrisul.

Încă o altă mică scădere, — care nu se poate pune atât în contul metodului, ci mai mult în a cărţii şi respective a începutului la noi pe acest teren — sunt unele poveşti împreunate cu învăţarea unor sunete. Aşa sunt unele istorioare, cari cu mimica arătată acolo, nu sunt tocmai potrivite pentru reproducerea sunetului din cestiune.

Nu mă îndoesc însă, că aceste greşeli, precum şi altele de mai puţină importanţă, domnii autori la ocasiune potrivită vor căuta a le îndrepta.

Sunt însă acestea nişte neajunsuri, pe cari un învăţător priceput le va şti însuşi încungiură şi îndreptă cu precauţiune la predarea acelor sunete.

Cartea însă, — care se poate procură dela tipografia amintită şi dela autori, pe lângă preţul de 2 coroane, e vrednică de toată lauda şi sprijinul d-lor învăţători.

Şi până la o altă ocaziune, când voiu putea vorbi mai mult în meritul cărţii şi sârguincioşilor autori, o recomand cu toată căldura în atenţiunea d-lor colegi chemati a să interesa şi sprijini cu toată căldura scrierile colegilor de acest soiu.

În scopul de a da şi unele indicii asupra cuprinsului cărţii din cestiune, dau aci pe scurt conţinutul ei.

Prefaţă. *I. Partea teoretică.* 1. Introducere. 2. Invăţarea cetitului şi a scrisului în desvoltarea sa istorică. 3. Metodul scriptologic din punct de vedere critic. 4. Metodul fonomimic. 5. Avantagiile metodului fonomimic. *II. Partea practică. Cetitul.* 6. Rolul fantaziei la apperceptia sunetelor şi intuiţia literilor tipărite. 7. Treptele şi împărţirea materialului la învăţarea cetitului. 8. Săptămâna I. Sunetele şi literile tipărite o, i, e, u, a, n. 9. Săptămâna II. Combinarea şi cetirea cuvintelor de câte două sunete. 10. Săptămâna III Sunetele şi literele tipărite r, c, z, v, m. 11. Săptămâna IV. Cetirea cuvintelor de câte două silabe. 12. Săptămâna V. Sunetele şi literile tipărite s, t, l, b, d. 13 Săptămâna VI. Sunetele şi literile tipărite h, p, j, g, f. 14. Săptămâna VII. Cetirea cuvintelor şi silabelor de câte trei sunete. 15. Săptămâna VIII. Sunetele şi literile tipărite ă, â, ş, ţ. *Scrierea.* 16. Ce se întâmplă până acum cu scrisul? 17. Schiţă pentru împărţirea materialului la învăţarea scrierii, în legătură cu exerciţii de desemn elementar. 18. Cetitul şi scrisul din Abcdar. 19. Schiţe de lecţiuni practice. 20. Constatări şi concluziuni.

A. Boldor.

Noua lege de execuţiune a întrat în vigoare cu ziua de eri. Aşadară începând din 9 Septemvrie a. c. omul sărac, dar de omenie, care nu-şi plăteşte datoriile, pentru-că n'are din ce, de-acum înainte va avea pace de advocaţi şi executori, căci uneltele de lipsă în gospodărie şi meserie în senzul legei nouă nu se mai pot sequestra. Dar atragem atenţiunea cetitorilor noştrii, că referitor la acele datorii, cari ar fi trebuit plătite încă înainte de întrarea în vigoare a nouei legi, să poate acomoda legea vechiă, dacă până în 25 Septemvrie a. c. inclusive respectivul creditor prezintă judecătoriei competente o rugare, în care declară, că faţă de datoraşul său vrea să pună în aplicare legea veche de execuţiune.

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta, 10 Septemvrie. Deputatul Aurel Vlad, care venise la Orăştie pentru a face darea de seamă a activităţii sale, intr'o trăsură cu patru cai, servitorul şi caii fiind împodobiţi cu panglici tricolore româneşti, a fost dat în judecată pentru purtarea colorilor unei „ţări străine".

Constantinopol. 10 Sept. Ministrul instrucţiunei publice, Haki bei, a fost grav bătut pe stradă, de către un grup de funcţionar, cari fuseseră concediaţi din minister. Haki bey şi-a înaintat imediat demisia, care însă i-a fost respinsă.

New-York. 10 Sept. Mutral-paşa, unul dintre cei mai bogaţi turci, a ţinut o senzaţională cuvântare în sînul unei întruniri a tinerilor turci de aci. Intre altele, Mutral-paşa a declarat următoarele: „Sultanul Abdul Hamid va mai fi lăsat să domnească cel mult o lună. Dacă până atunci sultanul nu va abzice, atunci el va fi detronat şi în locul său va fi proclamat urmaşul său legitim, prinţul Reşad-Efendi, moştenitorul actual al tronului turcesc".

New-York. 10 Sept. In statul Minnesota a izbucnit de câteva zile nn teribil incendiu, care s'a întins peste 10,000 mile pătrate engleze de pădure. Au fost distruse numeroase localităţi. Mai bine de 1000 de ferme sunt în flacări.

Cattaro. 10 Sept. In urma evenimentelor din Turcia şi a atitudinei populaţiunei din provinciile ocupate, Bosnia şi Herţegovina, sunt temeri să nu izbucnească o revoaltă la Krivosie. La Rizano, Servenice şi Cattaro, numeroase patrule străbat şoselele în toate direcţiunile. Soldaţii, cari au terminat şi cel d'al treilea an de serviciu militar, n'au primit încă ordinul de eliberare. Numeroşi ofiţeri, cari căpătaseră concedii, au primit ordine de a rămânea la corpurile respective. In faţa portului Cattaro staţionează o escadră austro-ungară.

San-Francisco, 10 Septemvrie. In timpul unei furtuni, un vapor s'a ciocnit de nişte stânci situate la 100 mile spre nord de San-Francisco. Toţi călătorii şi echipagiul vasului s'au înecat. Se crede că e vorba de vaporul „Hilbourne". Un vapor special a fost trimis cu oameni ca să caute cadavrele. Se crede, că numărul victimelor trece de patru sute.

Vespii şi Furnicile.*)

Un englez a îmblânzit o vespe şi iată cum spune el că a izbutit în această încercare:

»In trecuta lună, Mai, luasem o vespe, împreună cu cuibul ei, din munţii Pirinei. Cuibul, clădit cu mare meşteşug, coprindea ca vre-o douăzeci de căsuţe şi aproape în fiecare din ele se afla câte un ou. Dintr'un singur ou eşise un pui, care nu'mi fu greu să-l deprind a mânca din mâna mea. La început, el era neliniştit, supărăcios; acul şi-l ţinea totdeauna scos pe jumătate, întocmai ca o armă gata a lovi. Odată sau de două ori, când şeful trenului cu care călătoriam, deschise uşa vagonului pe neaşteptate şi eu voi să pun această mică vespe în cutiuţa ei, ea mă 'nţeapă uşor cu acul, poate mai mult de frică.

»Peste putin ea se obicinui cu mine, încât îmi îngădui s'o mângâi: de aci încolo nu mai zării acul.

»Cu venirea frigului, vespea mea căzu într'un fel de amorţeală, care 'mi da de gândit; totuşi nădăjduiam că o să poată eşi în primăvară. Pentru asta o aşezai într'un loc întunecos şi îi dam mâncare, când credeam că-i e foame. Din când în când eşia pe afară şi aşa petrecu bine până la sfârşitul lui Februarie. Cam pe vremea aceea băgai de seamă că nu-şi mai putea mişca cornitele, iar într'una din zile nici nu mai vru să mănânce. Incercai să-i aţâţ pofta de mâncare dar capul îi amorţise, deşi picioarele, aripele, şi pântecele se mai mişcau încă. In ziua următoare, pentru cea din urmă oră îi mai detei puţină mâncare, amorţeala îi coprinsese şi pieptul; numai gâtul mai licăria puţin.

Corpul îmbălsămat al bietei mele vespi se vede şi acum la British Museum.*)«

Ca să sfârşesc, să vă mai povestesc încă o istorioară despre vespi:

— O! tată, nu ne-ai vorbit despre toate animalele!...

— Ce fel; nu sunteţi mulţumiţi?!..

— O! nu, nu; am vrea să te ascultăm!...

— Ei, lasă că e deajuns pentru azi; totuşi iată ce am să vă mai povestesc. Deşi albinele, vespii şi furnicile n'au creerul format ca al omului şi al celorlalte animale, cu toate astea ele îşi comunică gândurile, — ceea-ce probează că le au, — prin ajutorul cornitelor, aşa că prin acest mijloc stau şi ele de vorbă. Iată un fapt, care probează îndeajuns acest lucru:

»Într'o zi, — din vara anului 1872, — tocmai isprăvisem cu prânzul; pe o farfurie rămase câteva bucăţele de albuş de ou. Veni o vespe, care după ce zbură câtva timp împrejurul farfuriei, se aşeză pe ea, se încerca să ia una din bucăţele la care râvnea, dar neisbutind plecă. Peste puţin sosesc doi vespi, merg deadreptul la bucăţica de ou, pe care ridicându-o cu mare uşurinţă, o duc cu ele. De bună seamă vespea cea dintâi fusese după ajutor. Gândindu-mă că lucrurile n'o să se mărginească numai la atât, dar că cei doi vespi vor merge la cuibul (căşiţa) lor, ca să povestească întâmplarea celorlalte, mai pusei încă vreo câteva felioare de ou pe farfurie şi aşteptai să văd ce era să se mai întâmple. Vespe după vespe, veni roiul întreg; fiecare merse la farfuria cu ou, de unde îşi lua partea sa de pradă. Dacă vespii n'ar fi avut mijlocul, ca să-şi împărtăşească gândurile între ele, bucăţelele de ou ar fi rămas pe farfurie. Pe cât sunt vespii de meşteri la furat, tot pe atât sunt de dârji când este vorba să-şi apere prada. La uşa căşiţei lor se află totdeauna o vespe de pază. Indată ce se iveşte vrăşmatul, paznicul dă de veste; toţi vespii din colonie se reped asupra străinului, care are să-şi aleagă între fugă şi moarte. Dintre sutimile de vespi, ce se află într'o căşiţă, paznicul este ales cu multă îngrijire şi cu ştirea tuturor. Cum se face această alegere? Nu ştim nimic; ştim numai că se face şi atâta tot! Locuitorii căşiţelor îşi cunosc paznicii, în grija cărora lasă întrarea; ei întră şi ies fără ca paznicii să se înşele; ei cunosc pe cei din altă căşiţă străină! Mai spuneţi acum că vespii n'au pricepere!...

---

*) Din tratatul „Poveşti despre inteligenţa animalelor" apărut în revista „Amicul Tinerimei".

*) Muzeul britanic, vestit muzeu din Londra

In ce priveşte furnicile, cei ce le-au cercetat au găsit şi la ele aceleaşi obiceiuri ca şi la vespi şi mai ales ca şi la om. Ele au armate comandate de ofiţeri, care ordonă, cer supunere şi nu îngăduie nici unui soldat să iasă din rânduri.

Sunt unele furnici, care sapă pământul, samănă grâul care le place, îl seceră când s'a copt şi îl duc în magaziile lor de sub muşuroi. Altele, vânători de robi, tot aşa de îndârjite ca şi cei mai groaznici vânători de negri — se aruncă asupra altor furnicare mai slabe, le răpesc ouăle, le pun la clocire, ca să-şi poată înmulţi numărul iloţilor în folosul lor.

— Ce sunt iloţi, tată? Intrebară copiii!...

»Iloţii erau poporul robit de către vechii Spartani. Ei se îndeletniceau cu munca câmpului, cu lucrările manuale şi caznice, pe socoteala stăpânilor lor, — Spartanii — cari la rându-le se îndeletniceau numai cu meşteşugul armelor şi cu apărarea patriei. De atunci numele de ilot a rămas în înţeles de rob şi voi vedeţi, copii mei, cât de bine se potriveşte acest nume furnicilor robite. Alte furnici îşi îngroapă morţii. Lucrul ăsta a fost descoperit de către o doamnă, care după-ce omorâse o mulţime de furnici, le lăpădase pe pământ. O furnică găseşte trupurile moarte ale tovarăşilor ei, le cercetează. pleacă şi se înapoiază însoţită de alte furnici, cu care se îndreaptă spre trupurile celor moarte. Două furnici ridică un trup mort, alte două, spre a schimba pe ceia dintâi, urmează după ele. Apoi aproape două sute de furnici păstrând aceiaşi regulă, veniau în urmă. Alaiul acesta se îndreptă spre o grămăzue de nisip; aci purtătorii îşi depuse sarcina jos, alte furnici începură a săpa gropile, în care se punea câte un mort, peste care apoi aruncară pământ cu multă îngrijire. Cinci sau şase din furnici nu voiseră să ia parte la această lucrare; atunci de îndată celelalte se repeziră asupra lor, le uciseră, săpară o groapă mare, în care fără nici o milă, aruncară unele peste altele trupurile celor nesupuse.

. . . .

Şi acum dragii mei copii, după-ce v'am arătat pe rând dovezi despre inteligenţa multor animale, aflaţi că am făcut-o pentru-ca să învăţaţi a le iubi! Dacă ne vom purta cu ele cu dreptate şi cu bunătate, le vom dezvolta raţiunea şi însuşirile cele bune, întocmai cum acestea se dezvoltă la voi, copiii, prin educaţiune şi astfel se pot căpăta dela animale servicii bune şi folositoare!....

— Pe când, dacă le năcăjim, le facem nenorocite, răutăcioase şi sălbatice, răspunse Vasilică!...

— Omul îşi zice regele creaţiunei. Ce se poate întâmpla regilor, cari nu-şi îndeplinesc datoriile către supuşii lor?!...

— Nu ştiu, răspunse Lenuţa!...

— Sunt izgoniţi de pe tron, zise Vasilică!...

— Ei bine, zise tatăl râzând, să ne silim ca să fim regi iubiţi, iar nu izgoniţi!...

P. Pănoiu.

Sfaturi.

Prunele se pot păstra chiar şi până la Paşti, dacă purcedem în chipul următor: Prunele se culeg cu coadă cu tot, după ce s'au copt bine, însă înainte de ce li-s'ar fi uscat coada tăindu-se de pe crengi. Fiecare prună se învălue în hârtie şi se aşază în sticle sau într'o oală smălţuită care se leagă apoi la gură cu o beşică de porc. Săpăm apoi în grădină o groapă de 3 urme adâncime; aici aşezăm vasele, şi acoperindu-le cu pământ, astrucăm locul cu frunze uscate. ca să putem desgropà vasele fără a le sparge, chiar şi dacă pământul este îngheţat.

Gunoirea pomilor. Dacă plantăm pomi în locuri, unde până aci n'au fost pomi, în anii cei dintâi nu este de lipsă a-i gunoi. Iar dacă pomii se plantează în locuri deja esploatate, e bine să gunoim cu ocaziunea plantării. Pomii roditori, peste tot, la 3—4 ani trebuesc gunoiţi. In pământ rece ş ravăm să punem gunoi iute şi concentrat care se descompune mai îndată şi încălzeşte pământul. Astfel de gunoi este gunoiul de cal şi de oaie, sau cenuşa şi varul. Iar în pământ uşor, nisipos, pe cât se poate să guvoim cu gunoi de vite, adecă cu gunoi mai rece, care se descompune mai încet. Dela gunoitul în chipul acesta ne putem aştepta la fructe sănătoase şi bine desvoltată şi la o recoltă îmbelşugată.

Hrană bună pentru pui ne dă urzica cea mult urgisită şi despreţuită de toţi. Mai cu samă acidul formic, care-l conţine planta aceasta, are o înrâurire binefăcătoare asupra desvoltării hoarelor tinere. Puilor, chiar şi în săptămâna dintâi le putem da frunză de urzică, însă opărită, tăiată mărunt şi mestecată cu alt nutreţ moale. Hoarelor tinere, pe cari voim ca să le îngrăşăm, să le dăm cel puţin odată pe zi şi urzici, fiindcă planta aceasta ajută mistuirea nutremântului. Tot aşa e bine să dăm urzici şi ouătoarelor, căci ouăle capătă un gust foarte plăcut.

La culesul nucilor adeseori se fac mari greşeli. De rând ele se bat din nuc cu prăjini înainte de ce s'ar fi copt bine. Urmarea este, că coaja verde nu se ia de tot de pe nuci, cari apoi mucezesc. Lucrul de căpetenie este să culegem nucile numai după ce s'au copt bine, când de sine se desface coaja verde de pe ele. Nucile curăţite de coaja aceasta le întindem în pături subţiri şi le întoarcem adeseori. Abia după patru săptămâni, după ce s'au uscat bine, să se pună în saci spre păstrare.

„Economia".

Dări de seamă şi mulţumite publice.

La petrecerea tinerimii ştudioase din *Sebeşul săsesc* ţinută în 30 August st. n., au binevoit a suprasolvi următorii domni, cărora şi pe aceasta cale li-se aduc mulţămitele tinerimii:

Gh. Albu învăţător, 80 de bani; V. Aldea, senator, 1 cor. 60 bani; Petru Androne, măcelar, 60 b; I. Băilă, tutor orf., 60 b.; Aur. David, preot, 1 cor. 40; Alex. Dobrescu, protopop, 2 cor.; Dr. Ioan Elekeş, medic, 3 cor. 20 bani; Gh. Fărcaş, 1 cor.; Nechifor Frăţilă, cassar de bancă, 40 b.: I. T. Gross, com., 20 b.; Ios. Goia compt., 60 b.; Corn. Isacu, comerciant, 40 b.; I. Lupşe, măcelar, 60 bani; S. Medean, protopresbiter. 2 cor. 40 b; Zev. Mureşan, preot, 1 cor. 60 b.; I. Oncescu, not. pens. 3 cor. 60 b.; Petru Opincar 1 cor. 40 b.; Popovici, comerciant, 1 cor; Pomp. Predovici, preot Vingard, 40 b.; Gh. şi A. Tătar 1 cor. 20 b.; Z. Tătar, notar în Deal 1 cor.; P. Ursu, com. 10 b.; Tadeu Vinţan, com. 80 b.

Venitul brut: 214 cor. 10 b; spesele: 151 cor. 40 b.; *venitul curat 62 cor. 70 b.*, cari s'au depus cu scopul de-a servi mai târziu la înfiinţarea unei biblioteci publice în Sebeş.

Sebeşul-săsesc, în 4 Sept. n. 1908.

Pentru comitet:

Aurel Dobrescu, med., *Valer David*, jur.

Zaharie Maniu, med.

*

In 19 ale curentei a avut loc în Reteag petrecerea de vară arangiată de inteligenţa română şi studenţimea din Reteag şi jur, care a reuşit foarte bine, atât ce priveşte rezultatul material, cât şi cel moral. Am avut un public numeros şi ales şi animaţia a fost la culme. Oaspeţi am avut chiar şi din depărtări considerabile. Aşa de lângă Cluj, Bistriţa, din Năsăud, de pe la Gherla etc. Venitul brutto al petrecerei a fost 184 cor. 20 fil, iar cheltuielile 68 cor. 4 fil. Deci venitul curat în favorul bisericei gr. cat. din Reteag a fost de 116 cor. 16 fileri, (scris una sută şeasesprezece coroane şi 16 fileri), care sumă s'a vărsat în lada bisericei.

Oferte şi suprasolviri au intrat dela următorii prea stimaţi domni: Dr. Victor Onişor, advocat în Bistriţă 3 cor., Alexiu Bogdan, oficial reg. în penziune şi proprietar în Cusdrioara 5 cor., Iuliu Bogdan, căpitan ces. şi reg. în Kőszeg 4 cor., Pompeiu Făgărăşan, preot în Canciu 2 cor., d-şoara Eugenia Tomşa 40 fileri, Emil Mureşian, jurist, Dés 40 fileri, Dr. Aurel Juga, cand. adv. 1·40 cor., Familia Marţian, preot Căşeiu 80 fileri, Corneliu Rednic, învăţător conf. Căşeiu 40 fileri, Tr. Man, proprietar Caianul-mic 40 fileri, Familia Şuteu, Năsăud 80 fileri, Familia Bude, Sucriul de sus 1·60 cor., Ioan Vereş, preot Orman 3·20 fileri, Familia Tömlö, Reteag 20 fileri, d-şoara Car. Leon, Reteag 20 fil., Iosif Turtureanu, cant. Reteag 80 fileri, Nicolau Gavriluţiu 1·80 cor., doamna văduvă preoteasă Ana Pop n. Juga, Telciu 80 fileri, Constantin Iuga, preot Negrileşti 3·40 cor., G. Pop, învăţător conf. Cusdrioara 40 fileri, d-na Catarina Filipan, proprietăreasă în Arpassteu 80 fil., Ioan Goron, protopop Cusdrioara 80 fileri, Teodor Brehar Leleşti, preot 80 fileri, doamna văduvă Pop Reteganul 40 fileri, Gavrila Pop, învăţător conf. Mihaeşti 40 fileri, Návai Iozsef, proprietar Reteag 40 fileri, Ioan Şuteu, proprietar Reteag 2 coroane.

Iară întru cât darea de samă despre venitul petrecerei din vara anului 1907 fiind trimisă ziarului »Lupta« din Budapesta. nu s'a publicat, ţin de a mea datorinţă a da samă şi despre ofertele şi suprasolvirile de atunci în următoarele. Am primit oferte şi suprasolviri dela următorii prea stimaţi domni:

Alexandru Suciu, învăţător în pensiune şi proprietar, dimpreună cu doamna Elena Suciu cu locuinţa în Mediaş. originar din Reteag au trimis ofert 10 cor., George Chira, învăţător în Spini în comitatul Hunedoara, originar din Reteag în anul 1906 după publicarea dărei de samă 4 cor., în 1907 iară 4 cor., Familia Botean, preot Nuşfalău 20 fileri, fraţii Emil Buşiţa, jurist şi Alexandru, student gimn. Mihăeşti 4 cor., Familia protopopului Bălan, Brasfalău 20 fileri, Familia preotului Mureşan, Piatra 20 fileri, doamna Cristina Şuteu, Năsăud 2·80 cor., Ioan Marginean, învăţător Figa 80 fileri, Ioan Macaveiu, preot Dumbrăviţa 80 fileri, Székely Jenő, notar cerc. Reteag 2 cor., doamna Luiza Pop Reteganul 80 fileri, Alexandru Nemeş, Cluj 2 cor., Iosif Turturean, Reteag 1 cor.. Ioan Mureşan, preot Valea-groşilor 5 cor., Stefan Todoran, proprietar Feleac 3·20 cor., Dr. Aurel Iuga, cand. adv. 3 cor., Dr. Iosif Boca, advocat 1 coroană. Venitul brutto a fost în sumă de 167 cor. 80 fil., spesele au fost 55 cor. 44 fil., venitul curat a fost 112 cor. 36 fileri.

Esprim mulţămită publică tuturor prea stimaţilor domni, cari au făcut oferte şi suprasolviri şi tuturor participanţilor la petrecere, cari cu sprijinul material şi moral au contribuit la buna reuşită. Esprim mulţămită on. comitet aranjator şi cu deosebire bravei noastre junime studioase şi pre toţi îi rog şi pe viitor de asemenea sprijin binevoitor.

Cu toată stima
Ioan Şonea,
preot gr. cat. local.

Năravul din fire.

Să gândià Pitanul, lângă cortul său,
Ce oare să 'nceapă? Pentru Dumnezeu?!
Foamea 'l chinueşte, a lucrà nu-i place,
Ar furà, dar cânii tot puzdări l'or face!
In urmă Ţiganul, trufaş sare 'n sus.
Ia un topor pe umăr, cu fuga s'a dus!
Lângă o pădure, pe când înserase,
Iată se iveşte pe drum o căleasă,
E un domn întrânsa, cu bani, avuţie,
Asta ar vrea Pitanul s'o ia de moşie.
Se scutură odată, cu toporul tare,
Dar cade pe foale pe câtu'i de mare!
— Fugi d'acolo cioară! Ce te pui sub roate?
Câţi draci ai în tine eu pe toţi i-oi scoate!
Zise vizitiul, iar Ţiganul iute,
Incepe să-şi şteargă sudori de pe frunte!
— Dar nu vezi dumneata om dje omenie
Că i-os hoţ de codru cu neagră mânie,
Iacă şi toporul îl ţin ridicat
Numa ce se te afli că ai capu spart,
Mă rog dje ertare, — fă bine şi-mi scoate,
Bagău, mălai ori pită, că's flămând de moarte
Sărutu-ţi tălpile, cu una cu două
Nu scăpaţi de mine nici până-i lume
Să ştiu măcar bine, că mi-ţi rupe'n nouă!?. ..

MULTE ŞI DE TOATE.

Păcală şi clopoţelul.

Păcală ajunsese om bogat şi şedea în odae, lungit pe canapea. Şi-a făcut şi clopoţel pentru chemat servitorii. Numai apăsa pe un bumb şi clopoţelul sună în cugnă, ca servitorul să vie! Aşa cum se şade unui domn ca el!

Odată fiindu-i sete, sună clopoţelul. Sună odată, servitorul nu vine; mai sună, nimic.

Supărat, Păcală alergà la bucătărie.

— De ce nu vii, când auzi clopoţelul?

— Păi... n'am auzit.

— Eşti un prost. dragul meu. Când n'auzi, vino de-mi spune, ca să sun mai tare!...

*

Efectele cumpătării.

Cumpătarea e cel mai puternic element de a susţine în cele mai grele împrejurări rezistenţa organismului. Deja de mult s'a observat că băutorii cei mari nu rezistă în cazuri de operaţiuni chirurgicale la rănile lor.

Chiar nişte simple răni se termină la ei cu moartea. Cu totul altmintrelea decurge boala la oamenii sobri.

Un doctor care a practicat mulţi ani în coloniile holandeze, Dr. Fiebig, a constatat că indigenii şi Kulii chinezi, cari nu făcuse abuz de alcool se vindecă repede de cele mai grave leziuni şi în împrejurările climaterice cele mai nefavorabile.

O egală rezistenţă a constatat Dr. Luzimout la Arabii din Algeria.

In războiul din 1877—78 Dr. Heyfelder a observat la Turci şi la Tătari că se vindecau cu mult mai repede şi de mai grave răni decât Ruşii.

Observaţii la fel a făcut Dr. Seaman în spitalele din Tokio. Răniţii japonezi nu aveau friguri de loc, pe când răniţii ruşi cu toate îngrijirile ce le aveau muriau.

Dintre 200 de grav răniţi japonezi aduşi dela bătălia de lângă Jalu n'au murit decât numai 5 şi aceştia pentrucă erau aproape tăiaţi în bucăţi. Mai era de observat că în lazaretele japoneze nu s'a constatat boale subsequente contagioase ca febra tifoidă etc., ce distruge de cinci ori mai mult decât arma inimicului. Aceasta se datoreşte proverbialei moderaţiuni a Japonezului. Trupele japoneze n'au căpătat decât un decilitru de bere de soldat în tot timpul campaniei.

*

O cursă ciudată.

Un ziar francez povesteşte un caz nostim. E vorba despre planul ciudat al unui bărbat de a se convinge despre credinţa soţiei sale.

Intr'o zi omul se închide într'o odae dosnică. Mai întâi femea nu se interesă de loc de el. Pe urmă începu să-l caute. Dete de uşa închisă şi negăsind cheia nicăiri intră în odaie pe fereastră. O privelişte înfiorătoare i-se prezintă ochilor. Bărbatul ei stătea lungit pe un pat; mâinile îi erau încrucişate pe piept; la picioare ardeau două lumânări, aruncând o lumină jalnică asupra unui crucifix şi a unei cărţi de rugăciuni. Omul stătea întins; era galben ca ceara; răsuflarea nu-i-se auzia; negreşit, era mort.

In loc de jale, femeea fu cuprinsă de o bucurie nespus de mare; fără să vrea poate, începu să joace, să se învârtească prin odae. Se vedea bine că era în culmea fericirei.

Dar pe când juca mai bine, iată că se deşteaptă mortul. După ce sparse tot ce era de spart prin odae, se repezi la nevastă-sa, care rămăsese înlemnită, o înhaţă de păr, şi... restul se înţelege. Vecinii fac şi acum haz mare de întâmplarea asta tragi-comică.

* * *

Clubul oamenilor de 100 de ani,

In New-York, nouă bărbaţi şi femei, cari numără împreună 932 de ani, au întemeiat un club, numit clubul oamenilor de o sută de ani. In ziua înfiinţărei clubului toţi membrii au făcut o escursiune cu automobilul.

Unul din membri e numai de 81 de ani. Cu toate acestea a fost primit în club şi făcut secretar din pricină că e încă sprinten şi poate munci mult.

Un mare număr de bărbaţi şi femei între 82 şi o 100 de ani au cerut să fie primiţi în club. Cererea le-a fost respinsă, anunţându-li-se că nu vor fi primiţi până ce nu vor fi împlinit exact o sută de ani.

Vice-preşedintele clubului a votat întâiaşi dată când a fost ales preşedinte al Statelor-Unite Lincoln. De atunci a luat parte la toate alegerile preşedinţiale şi după fie-care alegere a făcut o călătorie la Ierusalim. Acolo stătea până la alegerea viitoare când se reîntorcea şi vota.

De data asta — zice dânsul — voiu vota pentru Taft; îmi voiu face şi acum datoria pe care trebue să o îndeplinesc ca cetăţean al Statelor-Unite.

Cea mai tânără femee din club e de 100 de ani; cea mai bătrână, de 107.

*

Meseria de compozitor muzical

In ziua de azi, meseria de compozitor muzical este una din cele mai rentabile

In vechime înse muzicanţii mureau de cele mai multe ori tot aşa de săraci după cum astăzi mor încă parte din literaţi.

Mozart bunăoară, deşi scrisese peste şease sute de bucăţi muzicale şi deşi se bucura de un mare renume nu îşi putu vinde partitura lui »Don Juan« de cât cu 225 de florini.

Schubert era şi mai sărac. Celebrul autor al nemuritoarelor cântece de multe ori nu avea cu ce să-şi cumpere pânea zilnică. Spre sfârşitul vieţei, un editor care îi voia binele îi servea o leafă de 25 de florini pe lună.

Weber fusese iarăşi unul dintre artiştii săraci care şi-au îmbogăţit editorii cu operile lor. Partiţiunea operei »Freischutz« îi fuse cumpărată cu 80 de frederici de aur. Teatrul curţei însă câştiga cu ea peste 50 de mii de taleri. La a cinci zecea reprezentaţie intendentul general îi oferi ca îndemnitate 100 de taleri. Weber însă îi refuza indignat.

Beethoven este singurul muzicant care avu norocul să găsearcă câțiva mecenați cari să-l ajute.

Mendelssohn, Meyerbeer și Liszt câștigau îndeajuns să poată trăi în mod larg. Dintre cei mai de curând, Brahms fuse cel mai favorizat de soarte. Singură simfonia a treia îi fuse plătită cu 40 de mii de franci...

*

Cele trei priviri.

Un om evlavios fu întrebat odată, cum se face că el întotdeauna își păstrează sângele rece cu toate năcazurile ce le întâmpină în viață. »Ei bine, să știi că totdeauna sunt cu cea mai mare băgare de seamă la ochii mei, căci tot răul din lume, ca și binele, pătrunde prin simțurile omului la inimă«. Fiind întrebat, cum face lucrul acesta, zise: »In toate diminețile, înainte de a pleca la afaceri, fac următoarele trei lucruri: întâiu, privesc spre cer și-mi aduc aminte că acolo, sus, am cea mai principală afacere și în spre Acela are să mi-se îndrepteze ținta și silințele vieții mele; al doilea, plec ochii la pământ și mă gândesc de ce puțin loc am nevoie pentru a-mi găsi și eu acolo mormântul; în fine, al treielea, privesc dejur împrejur și mă gândesc la marea mulțime de oameni, cari au de pătimit și mai rău ca mine. In chipul acesta mă mângâiu de toate suferințele ce le îndur și trăiesc mulțumit și cu lumea și cu Dumnezeu«. (L. Auerbacher.) — »A. Tin.«

*

Câteva rânduri dela d-l primar.

In 1870, în timpul asediului orașului Paris, publicul se grămădea la .primăriile diferitelor despărțăminte ale orașului pentru a afla știri noui despre răsboiu.

Nimenea însă n'avea voie să între în primărie fără un bilet iscălit de primarul Artur Ranc de pe acel timp.

Doi funcționari din garda națională păzeau la ușă, când vrea să intre însuși primarul.

— Opriți-vă strigă sentinela. Unde vă duceți?

— Dar...

— Nu e voie. Aveți câteva rânduri dela d-l primar?

— Primarul sunt eu.

— Nu mă privește, dacă n'aveți învoirea în scris din partea primarului nu puteți intra.

Atunci, grav, primarul scrie pe o foaie din carnetul său: »Lăsați-mă să trec. Primarul celui de al nouălea despărțământ Ranc«.

După ce a prezentat foaia funcționarului, intrarea îi fu deschisă.

— *M.* —

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Mântuit dela moarte. Un om oarecândva desnădăjduit trimite inventatorului crucei duple electro-magnetice R. B. nr. 86967, d-lui Albert Müller Budapesta V/28 Vadász u. 34 următoarea scrisoare de mulțămită: Stimate domnule Müller! Inainte de toate te încunoștiințez, că sunt om sărac și boala m'a silit să întru într'un spital din Budapesta, apoi am stat 3 luni sub îngrijirea doctorilor din Zombor și toate acestea m'au costat 200 cor. fără ca să mă pot vindeca, iar doctorii au pierdut nădejdea și eu trebue să mor. Din întâmplare am dat de vestea crucei d-tale și am comandat-o, purtând-o pe piept după cum mi-ai scris. In timp scurt, în 10 April m'am sculat din pat, mă simt sănătos și nu mii tema că mor, pentrucă m'ai mântuit d-ta. Iți mulțumesc de mii de ori. Cu stimă: Francisc *Ostiadal*, mașinist în Priglența St. Ivan (com. Bács-Bodrog) în 12 April, Crucea duplă-electro-magnetică R. B. nr.: 86967 costă numai 8 cor. și vindecă boalele următoare: reumatism, respirație grea, lipsă de somn, batere de inimă, boala rea, de nervi; de aceea îndemnăm pe fiecare să se adreseze plin de încredere d-lui Albert Müller Budapesta, V/28 Vadász utca 34.

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spiriutală. **E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt.** Trebue să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebue să fie cine-va căru a oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebue să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vieței sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, **atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.**

De e chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al **D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10)**, unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieței sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberéză de materiile de bólă, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de ani de zile repede și radical **cu metodul său propriu de vindecare**, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, *boalele de țeve bășică, nervi și șira spinărei, începutul și de confusie a minței, urmările onanieirei ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterei bărbătești (impotența), vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeești.* **Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată.** In ceea-ce privește cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbește perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit fie-căruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 óre a. m. până la 5 óre p. m., (Dumineca până la 12 óre a. m.)

Adresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spital pescialist, Budapesta, VII., Rákóczi-út 10.

„Gazeta Transilvaniei" cu numĕrul à **10 fileri** se vinde la zaraful **Dumitru Pop**, la tutungeria de pe parcul Rudolf şi la **Eremias Nepoţii**.